

1996. évi LIII. törvény

a természet védelméről¹

Hatályos: 2023. 07. 01. – 2024. 01. 31.

Az Országgyűlés felismerve, hogy a természeti értékek és természeti területek a nemzeti vagyon sajátos és pótolhatatlan részei, fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és jövő nemzedékek számára való megőrzése, a természeti erőforrásokkal történő takarékos és ésszerű gazdálkodás biztosítása, a természeti örökség és a biológiai sokféleség oltalma, valamint az ember és természet közötti harmonikus kapcsolat – nemzetközi kötelezettségvállalásainkkal összhangban történő – kialakítása, mint az emberiség fennmaradásának alapvető feltétele, a természet hatékony védelmének létrehozását igényli, ezért a következő törvényt alkotja:

I. RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

1. § E törvény célja:

- a természeti értékek és területek, tájak, valamint azok természeti rendszereinek, biológiai sokféleségének általános védelme, megismerésének és fenntartható használatának elősegítése, továbbá a társadalom egészséges, esztétikus természet iránti igényének kielégítése;²
- a természetvédelem hagyományainak megóvása, eredményeinek továbbfejlesztése, a természeti értékek és területek kiemelt oltalma, megőrzése, fenntartása és fejlesztése.

2. § (1) E törvény rendelkezéseit alkalmazni kell:

- a természeti értékek és területek állapotának értékelése, megóvása, fenntartása, helyreállítása, fejlesztése,
 - a magyar részről elfogadott nemzetközi szerződésekkel összhangban, az élővilág és élőhelyei, a biológiai sokféleség, a természeti rendszerek, természeti erőforrások védelmezése és működőképességük fenntartása,
 - az állam, a természetes és jogi személyek, valamint más szervezetek természet védelmével kapcsolatos jogainak és kötelezettségeinek meghatározása,
 - a természet védelméhez fűződő érdekek érvényesítése, különösen a gazdasági, pénzügyi, oktatásügyi politika és szabályozórendszer kialakítása,
 - a természet védelmével kapcsolatos nyilvántartási, megelőzési, tervezési, szabályozási, hatósági, valamint természetvédelmi kezelési tevékenységek,
 - a természet védelmével kapcsolatos kutatási, bemutatói, oktatási, nevelési, ismeretterjesztési és tudományos tevékenység szakmai irányítása és támogatása,
 - a természet védelme felelősségi rendszerének meghatározása,
 - a természet védelme intézményrendszerének kialakítása, fejlesztése
- során.

(2) A természetvédelem (1) bekezdésben foglaltakon túlmenő feladata, hogy

- a kiemelt oltalmat igénylő, föld-, víz-, növény- és állattani, tájképi, kultúrtörténeti szempontból, illetőleg más közérdekből kiemelt védelemre érdemes természeti értékek és területek körét megállapítsa;
- a védett természeti értékeket és a védett természeti területeket veszélyeztető jelenségeket feltárja;
- a védett természeti értékek és a védett természeti területek károsodását megelőzze, elhárítsa, a bekövetkezett károsodását csökkentse vagy megszüntesse;
- a védett természeti értékeket és a védett természeti területeket a jelen és a jövő nemzedék számára megőrizze, azokat szükség szerint helyreállítsa, fenntartásukat, fejlődésüket biztosítsa.

A törvény hatálya

3. § (1) A törvény hatálya kiterjed valamennyi természeti értékre és területre, tájra, továbbá a velük kapcsolatos minden tevékenységre, valamint a nemzetközi egyezményekből és együttműködésből fakadó természetvédelmi feladatokra, kivéve, ha nemzetközi egyezmény másként rendelkezik.

(2) A természetvédelemmel összefüggő e törvényben nem szabályozott kérdésekre, a környezet védelmének általános szabályairól szóló [1995. évi LIII. törvény \(a továbbiakban: Kt.\)](#) rendelkezéseit kell alkalmazni.

Alapfogalmak

4. § E törvény alkalmazásában:

a) *természeti érték*: a természeti erőforrás [[Kt. 4. § c\) pont](#)], az élővilág és a fennmaradásához szükséges élettelen környezete, valamint más – e törvényben meghatározott –, természeti erőforrásnak nem minősülő környezeti elem [[Kt. 4. § a\) pont](#)], beleértve a védett természeti értéket is;

b) *természeti terület*: valamennyi olyan földterület, melyet elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek;

c) *természetes állapot*: az az élőhely, táj, életközösség, melynek keletkezésében az ember egyáltalán nem, vagy – helyreállításuk kivételével – alig meghatározó módon játszott szerepet, ezért a benne végbemenő folyamatokat többségében az önszabályozás jellemzi;

d) *természetközeli állapot*: az az élőhely, táj, életközösség, amelynek kialakulására az ember csekély mértékben hatott (természeteshez hasonlító körülményeket teremtve), de a benne lejátszódó folyamatokat többségükben az önszabályozás jellemzi, de közvetlen emberi beavatkozás nélkül is fennmaradnak;

e) *védett természeti érték (természetvédelmi érték)*: e törvény vagy más jogszabály által védetté, fokozottan védetté nyilvánított – kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő – élő szervezet egyede, fejlődési alakja, szakasza, annak származéka, illetőleg az élő szervezetek életközösségei, továbbá barlang, ásvány, ásványtársulás, ősmaradvány;

f) *élő szervezet (élőlény)*: mikroorganizmusok, gombák, növények és állatok fajai, alfajai, változatai (a továbbiakban együtt: fajok);

g) *védett természeti terület*: e törvény vagy más jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterület;

h)³ *Natura 2000 terület (európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület)*: külön jogszabályban meghatározott különleges madárvédelmi terület, különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek kijelölt terület, illetve az Európai Unió által jóváhagyott különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület;

i)⁴ *élőhely*: az a meghatározható térbeli egység, ahol adott élő szervezet és állománya (populáció), vagy élőlények életközössége a természeti rendszerben előfordul és a kialakulásához, fennmaradásához, szaporodásához, tenyésztéséhez szükséges környezeti feltételek adottak;

j)⁵ *biológiai sokféleség*: az élővilág változatossága, amely magában foglalja az élő szervezetek genetikai (fajon belüli), valamint a fajok és életközösségeik közötti sokféleséget és maguknak a természeti rendszereknek a sokféleséget;

k)⁶ *természeti (ökológiai) rendszer*: az élő szervezetek, életközösségeik, valamint ezek élettelen környezetének dinamikus és természetes egysége;

l)⁷ *életközösség (társulás)*: az élővilág egy meghatározott élőhelyen található olyan szerveződése, amelyben a különböző élő szervezetek állományai meghatározott kapcsolatrendszerben élnek együtt;

m)⁸ *fenntartható használat (hasznosítás)*: a természeti értékek olyan módon és ütemben történő használata, amely nem haladja meg megújuló képességüket, nem vezet a természeti értékek és a biológiai sokféleség csökkenéséhez, ezzel fenntartva a jelen és jövő generációk életlehetőségeit;

n)⁹ *természetkímélő megoldás (természetkímélő gazdálkodás)*: olyan, a fenntartható használat részét képező eljárás, módszer, gazdálkodási mód, technológia vagy más, a természettel kapcsolatos magatartás, amely csak olyan mértékben befolyásolja a természeti értékeket, területeket, a biológiai sokféleséget, hogy természetes vagy természetközeli állapotuk fennmaradjon;

o)¹⁰ *egyed (példány)*: élő szervezet, annak valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota és származéka, valamint az elpusztult élőlény, illetve az a termék vagy készítmény, amelyről csomagolása vagy egyéb irat, adat, illetve körülmény alapján megállapítható, hogy a felsoroltak valamelyikéből készült, illetve ezek valamelyikéből származó összetevőt tartalmaz;

q)¹¹ *natúrpark*: a helyi közösségek (önkormányzatok, társadalmi szervezetek, gazdálkodó szervezetek és az érintett lakosság) összefogása eredményeként létrejövő, a táji, természeti és kulturális értékek megőrzésén és fenntartható hasznosításán alapuló terület- és vidékfejlesztési célok megvalósulását is támogató, meghatározott területre vonatkozó együttműködés, amely e törvény végrehajtására kiadott jogszabály szerint jön létre;

r)¹² *ökoszisztéma-szolgáltatás*: az [1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikk 6. pontja](#) szerint azok a javak (termékek és szolgáltatások), amelyeket az ökológiai rendszer természetes vagy átalakított formájában nyújt, növelve a társadalom és a tagjainak jóllétét.

Alapelvek

5. § (1) Minden természetes és jogi személy, valamint más szervezet kötelessége a természeti értékek és területek védelme. Ennek érdekében a tőlük elvárható mértékben kötelesek közreműködni a veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében, a károk enyhítésében, következményeik megszüntetésében, a károsodás előtti állapot helyreállításában.

(2) A természeti értékek és területek csak olyan mértékben igénybe vehetők, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fenntartható legyen.

(3) A természet védelméhez fűződő érdekeket a nemzetgazdasági tervezés, szabályozás, továbbá a gazdasági, terület- és településfejlesztési, illetőleg rendezési döntések, valamint a hatósági intézkedések során figyelembe kell venni.

(4)¹³ Magyarország a természet védelme érdekében együttműködik más államokkal és nemzetközi szervezetekkel, illetve nemzetközi természetvédelmi szerződés részesévé válik. Magyarország nemzetközi egyezmény hiányában is figyelembe veszi más államoknak a természet védelméhez fűződő érdekeit.

II. RÉSZ

Tájvédelem:

6. § (1) A táj a földfelszín térben lehatárolható, jellegzetes felépítésű és sajátosságú része, a rá jellemző természeti értékekkel és természeti rendszerekkel, valamint az emberi kultúra jellegzetességeivel együtt, ahol kölcsönhatásban található a természeti erők és a mesterséges (ember által létrehozott) környezeti elemek.

(2) A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról.

(3) Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

(4)¹⁴ Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv (a továbbiakban: igazgatóság) feladata.

(5)¹⁵ A településrendezési terv tartalmazza a tervezési területen található egyedi tájértékek felsorolását.

7. § (1) A történelmileg kialakult természetkímélő hasznosítási módok figyelembevételével biztosítani kell a természeti terület használata és fejlesztése során a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájakra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megóvását.

(2) A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében:

a) gondoskodni kell az épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések külterületi elhelyezése során azoknak a természeti értékek, a mesterséges környezet funkcionális és esztétikai összehangolásával történő tájba illesztéséről;

b) gondoskodni kell a használaton kívül helyezett épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések új funkciójának megállapításáról, illetve ennek hiányában megszüntetésükről, elbontásukról, az érintett területnek a táj jellegéhez igazodó rendezéséről;

c) a település-, a területrendezés és fejlesztés, különösen a területfelhasználás, a telekalakítás, az építés, a használat során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és az egyedi tájértékek megőrzésére;

d) művelési ág változtatás, más célú hasznosítás csak a táj jellegének, szerkezetének, a történelmileg kialakult természetkímélő használat által meghatározott adottságoknak és a természeti értékeknek a figyelembevételével lehetséges;

e) biztosítani kell, hogy a gazdálkodással összefüggő épületek, építmények, létesítmények és berendezések elhelyezése, mérete, formája, funkciója és száma alkalmazkodjon a táj jellegéhez;

f) a táj jellegének megfelelően rendezni kell a felszíni tájsebeket;

g) autópályát, valamint a vadon élő állatfajok ismert vonuló útvonalait keresztező vonalas létesítményt úgy kell építeni, hogy a vadon élő állatfajok egyedeinek átjutása – megfelelő térközönként – biztosítva legyen;

h) biztosítani kell a jellegzetes tájképi elemek fennmaradását.

(3)¹⁶ Külterületi ingatlan, különösen természeti terület belterületté, illetve beépítésre szánt területté minősítésére akkor kerülhet sor, ha annak következtében a táj jellege, esztétikai és természeti értéke nem károsodik helyreállíthatatlanul.

(4)¹⁷ A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és a tájképi adottságok megóvására vonatkozó részletes szabályokat az (1)–(3) bekezdésekben foglaltakra tekintettel a Kormány állapítja meg.

(5)¹⁸ Elektromosenergia-szállító légvezetékek létesítésekor, valamint középfeszültségű szabad légvezeték teljes szakaszhosszra kiterjedő felújításakor olyan műszaki megoldásokat kell alkalmazni, amelyek a vadon élő madarakat nem veszélyeztetik.

A vadon élő élővilág általános védelme

8. § (1) A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.

(2) Óshonosak mindazok a vadon élő szervezetek, amelyek az utolsó két évezred óta a Kárpát-medence természetföldrajzi régiójában – nem behurcolás vagy betelepítés eredményeként – élnek, illetve éltek.

(3) Behurcoltak vagy betelepítettek azok az élő szervezetek, amelyek az ember nem tudatos (behurcolás) vagy tudatos (betelepítés) tevékenysége folytán váltak a hazai élővilág részévé.

(4)¹⁹
(5) Visszatelepülők azok az óshonos élő szervezetek, amelyek hazánk területéről eltűntek (kipusztultak), de természetes elterjedésük folytán ismét megjelennek hazánk természetes élővilágának részeként.

(6) A vadon élő szervezetekre vonatkozó rendelkezések kiterjednek a faj minden egyedére, annak valamennyi fejlődési szakaszára, alakjára, állapotára, részére.

9. § (1) A vadon élő szervezetek igénybevételével és terhelésével járó gazdasági, gazdálkodási és kereskedelmi tevékenységet a természeti értékek és rendszerek működőképességét és a biológiai sokféleséget fenntartva kell végezni.

(2) Tilos a vadon élő szervezetek gyűjtésének, pusztításának, vadon élő állatok befogásának, életük kioltásának olyan eszközét és módszerét használni, mely válogatás nélküli vagy tömeges pusztulásukkal, sérülésükkel, kínzásukkal jár.

(3) Tilos a vadon élő szervezetek genetikai állományainak mesterséges úton történő megváltoztatása, az így keletkezett egyed terjesztése, életközösségek közötti szándékos áthurcolása.

(4) Növény- és állatföldrajzi szempontból új élő szervezet betelepítése akkor engedélyezhető, ha megtelepedésük, alkalmazkodásuk esetén a hazai életközösségekben a természetes folyamatokat az őshonos fajok rovására nem módosítják károsan.

(5) Az (1)–(3) bekezdésben meghatározott rendelkezések nem vonatkoznak az emberi egészség, a termesztett növények, valamint a tenyésztett állatok védelme érdekében végzett, az élő szervezetek állományának – külön jogszabályban meghatározott – szabályozására, valamint az élő szervezetekkel folytatott rendeltetésszerű gazdálkodásra.

(6) A biológiai sokféleséget befolyásoló, genetikailag módosított szervezetek létrehozása, az azokkal folytatandó kísérletek, termesztésük, tenyésztésük, terjesztésük, az országból történő kivitelük és behozataluk – e törvény rendelkezéseivel összhangban – külön törvényben meghatározott feltételekkel és módon történhet.

10. § (1)²⁰ Vadon élő szervezet egyedének az országba történő behozatala, átszállítása, kivitele, mesterséges körülmények közötti szaporítása, tartása, termesztésbe, tenyésztésbe vonása, keresztezése, természetbe kijuttatása, értékesítése a Kormány által meghatározott feltételekkel és módon történhet.²¹

(2)²² A Magyarországon veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok körét a természetvédelemért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) – az agrárpolitikáért, az élelmiszerlánc-felügyeletért, az erdőgazdálkodásért, a halgazdálkodásért és a vadgazdálkodásért felelős miniszter véleményének kikérését követően – állapítja meg.

(3)²³ Idegenhonos inváziós faj egyedének az országba történő behozatalára, átszállítására, kivitelére, tartására, szaporítására, termesztésbe, tenyésztésbe vonására, keresztezésére, értékesítésére vagy felhasználására irányuló engedélyezés, illetve ellenőrzés során az [1143/2014/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet](#) rendelkezéseit kell alkalmazni.

(4)²⁴ A (3) bekezdésben vagy más jogszabályban meghatározott, idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos engedélyezési, ellenőrzési, kötelezési és szankcionálási feladatokat

a) az a hatóság látja el, amelynek eljárása idegenhonos inváziós fajt érint,

b) az a) pont szerinti hatóság hiányában a természetvédelmi hatóság látja el.

(5)²⁵

11. § (1) A vadgazdálkodás, vadászat, halgazdálkodás, halászat és horgászat során biztosítani kell a természet védelméhez fűződő érdekek érvényesülését, a fenntartható használatot, ami a vadon élő vadászható, halászható (horgászható) vad- és halfajok biológiai sokféleségre alapozott fenntartását jelenti.

(2) A vadászható és halászható vad- és halfajok vadászata, halászata és horgászata csak olyan mértékű lehet, amely a faj természetes állományának sokféleségét, fennmaradását nem veszélyezteti.

(3)²⁶ A nem halászható (horgászható) fajokról, a halászati (horgászati) tilalmakról és fajok szerinti tilalmi időkről a halgazdálkodásért felelős miniszter a miniszter egyetértésével kiadott rendeletben rendelkezik.

(4) A vadászható állatfajok (vad) körének meghatározására, vadászati idény és vadászati tilalom megállapítására a vad védelméről, a vadgazdálkodásról valamint a vadásatról szóló törvény rendelkezései az irányadóak.

(5)²⁷ Az Európai Közösségek jogi aktusaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozó vadászható állatfajok egyedeinek kereskedelme, behozatala, kivitele, valamint az Európai Közösségek jogi aktusaiban természetből begyűjthetőként, befoghatóként, valamint hasznosíthatóként meghatározott fajok egyedeinek befogása, begyűjtése, valamint hasznosítása a miniszter által meghatározottak szerint történhet.

12. § (1)²⁸ Ha valamely területen a vadászható vad faj, illetve a halászható (horgászható) halfaj állománya a vadászat, illetve halászat (horgászat) vagy más tényező miatt veszélyeztetetté válik, a természetvédelmi hatóság kezdeményezheti a vadászati, illetve halászati hatóságnál vadászati, illetve halászati (horgászati) korlátozás vagy tilalom elrendelését.

(2)²⁹ A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfaj túlszaporodása esetén, illetve a nem őshonos, nem meghonosodott, a hazai állatvilágtól idegen állomány felszámolása érdekében, a természetvédelmi hatóság a vadászati (halászati) hatóságnál az állomány szabályozását vagy felszámolását kezdeményezi.

13. § (1)³⁰ Ha természeti területen gazdasági tevékenység, így különösen a vadgazdálkodási, vadászati, halászati, horgászati tevékenység gyakorlásának módja a természet védelméhez fűződő érdekeket súlyosan sérti vagy veszélyezteti, a természetvédelmi hatóság a tevékenység korlátozását, megtiltását kezdeményezi.

(2)³¹ Vadászható állatfajnak nem nyilvánított, nem őshonos vadon élő állatfaj betelepítéséhez, továbbá vadon élő állatfaj visszatelepítéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

(3)³² A vadászati hatóság a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére kötelezheti a vadászatra jogosultat a tájidegen vadon élő állatfajok állományának vadászati módszerekkel történő csökkentésére vagy felszámolására.

(4)³³ A (2) bekezdésben foglalt kivétellel a nem őshonos élő szervezetek betelepítéséhez vagy élő szervezet visszatelepítéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

14. § Tilos a nem őshonos halfajok természetes vagy természetközeli vizekbe telepítése, továbbá halgazdasági célú halastavakból az ilyen halfajok más élővizekbe való juttatása.

Természeti területek körének meghatározása

15. § (1) Természeti területnek minősül, ha a 4. § d) pontjában meghatározott feltételeknek megfelel:

a) az erdő, gyepek, nádasok, művelési ágú termőföld;

b)³⁴ a művelés alól kivettként nyilvántartott földterület, ha nem építmény elhelyezésére szolgál, vagy ha e törvény hatálybalépésekor, véglegessé vált döntéssel jóváhagyott bányászati műszaki üzemi terv alapján nem áll bányaművelés alatt;

c) a mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterület.

(2)³⁵ Az (1) bekezdés hatálya alá tartozó természeti területek jegyzékét a miniszter az agrárpolitikáért felelős miniszterrel együtt közzéteszi.

(3)³⁶ A (2) bekezdés szerint közzétett természeti terület kijelölésének tényét az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyezni, a kijelölés feloldását követően a feljegyzést törölni kell. A feljegyzést, illetve annak törlését a természetvédelmi hatóság hivatalból kezdeményezi.

Az élőhelyek általános védelme

16. § (1) A mező-, erdő-, nád-, hal-, vadgazdálkodás (a továbbiakban: gazdálkodás) során biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét.

(2) A gazdálkodást a talajfelszín, a felszíni és felszín alatti formakincs, a természetes élővilág maradandó károsodása, a védett élő szervezetek, életközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végezni.

(3) Erdő telepítése – ha a termőhelyi adottságok lehetővé teszik – elsősorban őshonos fafajokkal, természetes elegyarányban, természetkímélő módon történjék.

(4) Gyepgazdálkodás elsősorban a gyeptípushoz igazodó legeltetéssel, kaszálással, valamint a vegyi anyagok mérsékelt, természetkímélő használatával történhet.

(5) A vízfolyások és tavak természetes és természetközeli állapotú partjait – a vizes élőhelyek védelme érdekében – meg kell őrizni. A vízpítési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni.

17. § (1) A 8. § (1) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni.

(2) A természeti területek hasznosítása során figyelemmel kell lenni az élőhely típusára, jellemző vadon élő szervezetek fajgazdagságára, a biológiai sokféleség fenntartására.

(3) A termőföld hasznosítása, illetve a hasznosításra alkalmatlan területek használata, igénybevétele, meliorációs tervek készítése és végrehajtása, egyéb mezőgazdasági tevékenységek folytatása, valamint a vízgazdálkodás és a vízrendezés során a természetes és természetközeli állapotú vízfelületeket, nádasokat és más vizes élőhelyeket, valamint a mezőgazdasági termelés számára kedvezőtlen termőhelyi adottságú területek természetes növényállományát meg kell őrizni.

(4)³⁷ A növényvédő szerek, bioregulátorok és egyéb irtószerek, valamint a talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok forgalomba hozatalának, felhasználásának, alkalmazásának kísérleti célú, ideiglenes vagy végleges engedélyezése a külön jogszabályban meghatározott feltételekkel lehetséges.

(5) A talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok természeti területen történő felhasználása – külön jogszabályban foglaltak szerint – csak indokolt esetben, talajvizsgálatok eredményeire alapozva, természetkímélő módon történhet.

(6)³⁸ Természeti területen a természeti értékek és a biológiai sokféleség fenntartása érdekében egyes növényvédő szerek vagy a talaj termőképességét befolyásoló vegyi anyagok alkalmazásának – külön jogszabály szerinti – korlátozását vagy megtiltását a természetvédelmi hatóság kezdeményezheti.

18 § (1)³⁹ A természetes és természetközeli állapotú vizes élőhelyen, a természeti értékek fennmaradásához, a természeti rendszerek megóvásához, fenntartásához szükséges vízmennyiséget (ökológiai vízmennyiség) mesterséges beavatkozással elvonni nem lehet.

(2)⁴⁰ Az (1) bekezdésben meghatározott vízmennyiséget a természetvédelmi hatóság állapítja meg.

(3)⁴¹ Természeti területen – a jogszerűen beépített területek, valamint vízjogi engedéllyel rendelkező építmények kivételével – tilos a természetes és természetközeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren, tavak partjától számított 100 méteren belül, valamint a vízfolyások hullámterében új építmények elhelyezése.

(4) Tilos a természetes és természetközeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 1000 méteren belül – a vízkárelhárításhoz szükséges vegyi anyagok kivételével – a külön jogszabályban meghatározott, a vizekre és a vízben élő szervezetre veszélyes vegyi anyagok kijuttatása, elhelyezése.

A földtani természeti értékek általános védelme

19. § (1) A földtani természeti értékek védelme a tájvédelmet, továbbá az élettelen és meg nem újítható természeti erőforrások és az élővilág létfeltételeinek megóvását szolgálja. A földtani természeti értékek általános védelme kiterjed a földtani, felszínalaktani képződményekre, ásványokra, ásványtársulásokra, ősmaradványokra.

(2) A természeti érték igénybevételevel járó tevékenység, így különösen a beruházás, építés, létesítés tervezése, kivitelezése során biztosítani kell, hogy a földtani természeti értékek, valamint a nyilvántartott ásványvagyon csak a lehető legkisebb mértékben károsodjon.

(3) Nyílt (fedetlen) karsztos kőzetből álló felszínen tilos a karsztos kőzet, illetve a karsztvíz szennyezése vagy állapotának jogellenes megváltoztatása. A nyílt karszt területek jegyzékét a miniszter e törvény hatálybalépésétől számított 3 éven belül közzéteszi.⁴² A jegyzék tájékoztató jellegű, nem érinti az e törvény hatálybalépésével bekövetkező és az egyéb jogszabályok által biztosított védettségeket, korlátozásokat.

(4) Tilos az ásványok, ásványtársulások, ősmaradványok jogellenes károsítása.

20. § (1) A bányászati tevékenységet a természeti területek lehető legkisebb mértékű igénybevételel kell folytatni. A felhagyott bányaterületen a felszíni tájsebeket folyamatosan meg kell szüntetni, és – ha lehetséges – természet szerű állapotot kell kialakítani.

(2)⁴³ A bányászati tevékenység folytatása alatt előkerült természeti érték megóvása érdekében – a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére – a bányafelügyelet a bányászati tevékenységet korlátozhatja, vagy megtilthatja, illetőleg a bányatelket módosítja.

(3) A miniszter közreműködik a bányászati koncessziós területek kijelölésében, a koncessziós szerződésnek a természet, a táj védelmére vonatkozó feltételei meghatározásában. A szerződéskötéskori helyzet előre nem látott lényeges megváltozása esetén kezdeményezheti a koncessziós szerződés természet- és tájvédelmi indokból történő módosítását.

A természeti értékek és a természeti területek

védelmével kapcsolatos eljárási szabályok

21. § (1)⁴⁴ Természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges:

- a) a gyep és nádas művelési ág megváltoztatásához;
- b) a gyep, valamint a nád és más vízínövényzet égetéséhez.

(2)⁴⁵

(3)⁴⁶

(4)⁴⁷ A körzeti vadgazdálkodási terv természeti területet érintő részének kiadásához a miniszter egyetértése szükséges.

(5) A kiemelt természetvédelmi oltalom alatt álló természeti értékekre és természeti területekre – a 6–21. §-ban foglaltakon túl – külön rendelkezések vonatkoznak.

21/A. §⁴⁸ Ha az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerinti építési munka végzése során természeti érték kerül elő, a kivitelező köteles azt a természetvédelmi hatóságnak haladéktalanul bejelenteni, és a természeti értéket és a természeti érték előkerülésének helyszínét a hatósági intézkedésig érintetlenül hagyni.

III. RÉSZ

TERMÉSZETI TERÜLETEK ÉS ÉRTÉKEK

KIEMELT OLTALMA

Védetté nyilvánítási eljárás

22. § Kiemelt oltalmuk biztosítása érdekében védetté kell nyilvánítani a tudományos, kulturális, esztétikai, oktatási, gazdasági és más közérdekből, valamint a biológiai sokféleség megőrzése céljából arra érdemes

- a) vadon élő szervezeteket, életközösségeiket, továbbá termő-, tartózkodó-, élőhelyeiket;
- b) régi hazai háziállat- és növényfajokat, fajtákat, változatokat;
- c) természetes, természetközeli tájakat, tájrészleteket;
- d) növénytelepítéseket, így különösen parkokat, arborétumokat, történelmi vagy botanikus kerteket és egyes növényeket, növénycsoportokat;
- e) élőállat gyűjteményeket;
- f) földtani képződményeket és alapszelvényeket, ásványokat, ásványtársulásokat, ősmaradványokat;
- g) védett ásványok, ősmaradványok jelentős lelőhelyeit;
- h) felszíni, felszínalaktani képződményt és barlangok felszínét;
- i) álló- és folyóvizeket, így különösen tavat, patakot, mocsarat;
- j) tipikus és ritka talajszelvényeket;
- k) természethez kötődő kultúrtörténeti emlékeket.

23. § (1) Természeti érték és terület kiemelt oltalma a védetté nyilvánítással jön létre.

(2) E törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Az e bekezdés alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek [24. § (1) bekezdés] minősülnek.

(3) A (2) bekezdés alkalmazásában:

- a) a barlang a földkérget alkotó kőzetben kialakult olyan természetes üreg, melynek hossz tengelye meghaladja a két métert és – jelenlegi vagy természetes kitöltésének eltávolítása utáni – mérete egy ember számára lehetővé teszi a behatolást;
- b) a forrás a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha a vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad;
- c) a víznyelő az állandó vagy időszakos felszíni vízfolyás karsztba történő elnyelődési helye;
- d)⁴⁹ a láp olyan földterület, amely tartósan, vagy időszakosan víz hatásának kitett, illetőleg amelynek talaja időszakosan vízzel telített, és
 - da) amelynek jelentős részén lápi életközösség, illetve lápi élő szervezetek találhatóak, vagy
 - db) talaját változó kifejlődésű tőzegtartalom, illetve tőzégképződési folyamatok jellemzik;

e)⁵⁰ a szikes tó olyan természetes, vagy természetközeli vizes élőhely, amelynek medrét tartósan, vagy időszakosan legalább 600 mg/liter nátrium kation dominanciájú oldott ásványi anyag tartalmú felszíni víz borítja, illetve a területén sziki életközösségek találhatóak;

f)⁵¹ a kunhalom olyan kultúrtörténeti, kulturális örökségi, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős domború földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme lehet a tájnak;

g)⁵² a földvár olyan védelmi céllal létesített vonalas, vagy zárt alakzatú földmű, amely azonosíthatóan fennmaradt domborzati elemként történeti, kulturális örökségi, felszínalaktani, illetve tájképi értéket képvisel.

(4)⁵³
(5) Ha védett természeti érték, terület védelme csak különleges intézkedésekkel biztosítható, a természeti értéket, területet vagy annak egy részét fokozottan védetté kell nyilvánítani.

24. § (1)⁵⁴ Természeti területet [15. § (1) bekezdés] és más – e törvény 22. §-a alapján – védelemre érdemes földterületet

a) országos jelentőségű terület esetén a miniszter,⁵⁵

b)⁵⁶ helyi jelentőségű terület esetén rendeletben a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat nyilvánít védetté.

(2)⁵⁷ A miniszter nyilvánítja védetté, illetve fokozottan védetté a természeti értéket, továbbá fokozottan védetté a területet. A miniszter határozza meg az európai közösségi jogi aktusokban meghatározott védettségi kategóriába, illetve nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó növény- és állatfajok közül azokat, amelyek kiemelt oltalma szükséges, és az e fajokra vonatkozó részletes szabályokat. A miniszter a védett élő szervezet meghatározott fejlődési szakaszának, alakjának, állapotának vagy származékának kiemelt természeti oltalmát feloldhatja, ha annak fenntartását természetvédelmi szempontok nem indokolják.⁵⁸

(3) A védetté nyilvánítást kimondó jogszabály tartalmazza

a) a védetté nyilvánítás tényét, a természetvédelmi értékek megnevezését,

b)⁵⁹ terület esetében annak jellegét, kiterjedését, a védetté nyilvánítás indokát, természetvédelmi célját, a földrészletek helyrajzi számait, az e törvényben meghatározott egyes korlátozások és tilalmak alóli esetleges felmentést, továbbá a természetvédelmi hatóság engedélyéhez, illetve hozzájárulásához kötött – a 21. §-ban és a 38–39. §-ban nem szabályozott – tevékenységek körét, lehetőség szerint a földrészlet határvonalának töréspont koordinátáit, valamint a 36. § (1) bekezdésének megfelelően megállapított rendelkezéseket (természetvédelmi kezelési terv), továbbá;

c)⁶⁰ az Európai Közösségek jogi aktaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozás tényét.

(4) Fel kell oldani a természeti érték vagy terület védettségét, fokozottan védettségét, ha annak fenntartását természetvédelmi szempontok a továbbiakban nem indokolják. A védettség feloldása során a védetté nyilvánításra vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell azzal, hogy a helyi védett természeti terület védettségének a feloldásához az igazgatóság véleményét be kell szerezni.

25. § (1)⁶¹ Védetté nyilvánításra bárki javaslatot tehet.

(2) Terület védetté nyilvánítását – helyi jelentőségű védett természeti terület kivételével – az igazgatóság készíti elő. Ha az előkészítés helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításra irányul, a helyi védetté nyilvánítást előkészítő települési önkormányzati jegyzőnek, főjegyzőnek (a továbbiakban együtt: jegyző), a terület védetté nyilvánításának indokoltságát alátámasztó iratok megküldése mellett meg kell keresnie az igazgatóságot, hogy kívánja-e a terület országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítását.

(3)⁶² A helyi védetté nyilvánítás esetén a települési önkormányzat jegyzője, a fővárosban a főjegyző a védetté nyilvánító, illetve a védettség feloldásáról rendelkező önkormányzati rendeletet – nyilvántartási célból – hivatalból megküldi az érintett területen működő igazgatóságnak.

(4)⁶³ Az igazgatóság – a miniszter állásfoglalása alapján – a (2) bekezdés szerinti nyilatkozatát 60 napon belül megadja. Ha a terület országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítása indokolt, a védetté nyilvánítás előkészítését az igazgatóság folytatja le.

(5)⁶⁴ Természeti érték védetté, fokozottan védetté nyilvánítását a miniszter készíti elő.

(6)⁶⁵ A (2)–(4) bekezdésben szabályozott előkészítés során meg kell vizsgálni a védetté nyilvánítás indokoltságát, a védelem céljainak megvalósításához szükséges intézkedéseket és a védelemhez szükséges feltételek, pénzügyi eszközök biztosíthatóságát, valamint a védelem várható következményét.

(7)⁶⁶ A természeti terület védetté nyilvánításának előkészítése során az előkészítést végző – az érdekeltek álláspontjának megismerése érdekében – egyeztető megbeszélést és a szükséghez képest helyszíni szemlét tart, amelyre – a kitűzött időpont előtt legalább 15 nappal – meghívja az (1) bekezdésben említett javaslattevőt, valamennyi érdekelt hatóságot, továbbá mindazokat, akikre a védetté nyilvánításból jogok vagy kötelezettségek hárulnak, illetőleg akik jogos érdekét a védetté nyilvánítás közvetlenül érinti. Jelentős számú érdekelt esetén a meghívás történhet hirdetésként a helyi önkormányzat hirdetőtábláján történő kifüggesztésével vagy más, helyben szokásos módon történő közhírré tétele útján is.

(8)⁶⁷ Az előkészítést végző az egyeztető tárgyalásról jegyzőkönyvet és összefoglalót készít, amelyet a védetté nyilvánításra vonatkozó javaslattal együtt előterjeszt a védetté nyilvánításra jogosulthoz.

(9)⁶⁸ Helyi jelentőségű védett természeti terület országos jelentőségűvé nyilvánítása esetén a (6)–(7) bekezdésben foglaltakat akkor kell alkalmazni, ha a védelmi előírások az e törvényben foglaltaknál, illetve korábbi önkormányzati rendeletben meghatározottaknál szigorúbb rendelkezéseket tartalmaznak.

(10)⁶⁹ A 24. § (1) bekezdése alapján alkotott önkormányzati rendeletben, a felmentésre vonatkozó szabályok [24. § (3) bekezdés b) pont] alkalmazásával biztosítani kell a területen a védetté nyilvánítás előtt megkezdett közérdekű tevékenységnek – a közérdekű cél megvalósításához szükséges mértékű – folytatását.

26. § (1)⁷⁰ A védett természeti területet és a Natura 2000 területet a természetvédelmi hatóságnak – a természetvédelmi kezelést ellátó szerv útján – táblával meg kell jelölnie, amellyel fel kell hívnia a figyelmet a védettség tényére, valamint az ebből fakadó főbb korlátozó rendelkezésekre.

(2)⁷¹ Terület védetté, fokozottan védetté nyilvánításának tényét az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyezni, védettség feloldását követően a védettség tényét pedig törölni kell. A feljegyzést, illetve annak törlését a természetvédelmi hatóság hivatalból kezdeményezi.

(3)⁷² A 23. § (2) bekezdésének hatálya alá tartozó védett természeti terület kiterjedését a természetvédelmi hatóság ingatlan-nyilvántartási feljegyzésre alkalmas módon, hatósági határozatban állapítja meg.

(4)⁷³ A természetvédelmi hatóság a (3) bekezdésben meghatározott határozatot az érintett ingatlan tulajdonosának és vagyonkezelőjének, valamint a feladat- és hatáskör szempontjából külön törvény alapján érintett hatóságnak, továbbá az igazgatóságnak kézbesíti.

(5)⁷⁴ Nem kell hatósági határozatban megállapítani a (3) bekezdésben meghatározott védett természeti terület kiterjedését abban az esetben, ha a terület természetvédelmi oltalma a 24. § (1) bekezdésében meghatározott külön jogszabály alapján is fennáll.

27. § (1)⁷⁵ Ha valamely védelemre tervezett terület jelentős károsodásának veszélye áll fenn, a természetvédelmi hatóság a területet azonnal végrehajtható határozattal, egy alkalommal ideiglenesen védetté nyilváníthatja. A határozatban előírhatja a terület kezelésével, a természeti értékek megóvásával kapcsolatos kötelezettségeket, továbbá a veszélyeztető tevékenység folytatását korlátozhatja, felfüggesztheti, illetve megtilthatja.

(2) Az ideiglenes védettség a végleges védettséget kimondó jogszabály hatálybalépéséig, de legfeljebb 3 hónapig tartható fenn. Országos jelentőségű védelemre tervezett természeti terület esetén a miniszter – egy ízben – további 2 hónappal meghosszabbíthatja az (1) bekezdés alapján elrendelt ideiglenes védettséget, ha a védetté nyilvánításról szóló miniszteri rendelet kihirdetése folyamatban van.

(3)⁷⁶ Ha valamely terület időszakosan fokozottan védett élő szervezetek élőhelyéül szolgál, amelyek megóvása másként nem biztosítható, a természetvédelmi hatóság a területet, vagy annak egy részét meghatározott időre – de legfeljebb 3 hónapra –, azonnal végrehajtható határozattal átmenetileg védetté nyilváníthatja.

A védett természeti területek

28. § (1) A védett természeti terület a védelem kiterjedtségének, céljának, hazai és nemzetközi jelentőségének megfelelően lehet:

- a) nemzeti park,
- b) tájvédelmi körzet,
- c) természetvédelmi terület,
- d) természeti emlék.

(2) Nemzeti park az ország jellegzetes, természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott, olyan nagyobb kiterjedésű területe, melynek elsődleges rendeltetése a különleges jelentőségű, természetes növény- és állattani, földtani, víztani, tájképi és kultúrtörténeti értékek védelme, a biológiai sokféleség és természeti rendszerek zavartalan működésének fenntartása, az oktatás, a tudományos kutatás és a felüdülés elősegítése.

(3) Tájvédelmi körzet az ország jellegzetes természeti, tájképi adottságokban gazdag nagyobb, általában összefüggő területe, tájrészlete, ahol az ember és természet kölcsönhatása esztétikai, kulturális és természeti szempontból jól megkülönböztethető jellegzet alakított ki, és elsődleges rendeltetése a tájképi és a természeti értékek megőrzése.

(4) Természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme. A 23. § (2) bekezdése alapján védett láp, szikes tó természetvédelmi területnek minősül.

(5) Természeti emlék valamely különlegesen jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület. A 23. § (2) bekezdése alapján védett forrás, víznyelő, kunhalom, földvár természeti emlékek minősül.

(6) Nemzeti park, tájvédelmi körzet létesítésére kizárólag a miniszter jogosult.

(7)⁷⁷ Valamennyi nemzeti park területét – a nemzetközi előírásokkal összhangban a miniszter által meghatározott elvek szerint – természeti övezetbe, természetkímélő hasznosítás övezetébe és szolgáltató övezetbe kell besorolni.⁷⁸

(8)⁷⁹ Az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott országos jelentőségű védett természeti területet, vagy annak meghatározott részét a miniszter tudományos célokra kijelölheti (tudományos rezervátum). E terület fokozottan védetté nyilvánításáról a kijelölő jogszabályban kell rendelkezni.

29. § (1)⁸⁰ Nemzeti parkot, tájvédelmi körzetet, természetvédelmi területet, vagy azok meghatározott részét – ha az nemzetközileg kiemelkedő tudományos értéket képvisel – a miniszter nemzetközi kötelezettségvállalásainkkal összhangban bioszféra-rezervátummá minősíthet.⁸¹

(2) A bioszféra-rezervátumon belül a kiemelkedő természetvédelmi érték közvetlen megóvására magterületet kell kijelölni.

(3)⁸² A természetes vagy természetközeli állapotú erdei életközösség megóvását, a természetes folyamatok szabad érvényesülését, továbbá a kutatások folytatását szolgáló erdőterületeket a miniszter – a 28. § (1) bekezdése szerinti védett természeti területi kategóriába sorolva – erdőrezervátummá nyilvánítja. Az erdőrezervátum magterületét a (2) bekezdésben foglaltak szerint kell kijelölni.⁸³

(4) E törvény erejénél fogva fokozottan védett a nemzeti park természeti övezete, a bioszféra-rezervátum magterülete, továbbá az erdőrezervátum magterülete.

Védőövezet

30. § (1) Védett természeti területet – szükség esetén – védőövezettel kell ellátni. A védőövezet kiterjedéséről – a 24. § (3) bekezdésének b) pontja figyelembevételével – a védettséget kimondó jogszabályban kell rendelkezni.

(2)⁸⁵ A védőövezetben a természetvédelmi hatóság engedélyéhez vagy hozzájárulásához kötött tevékenységek körét

a) országos jelentőségű védett természeti terület esetében a miniszter,

b) helyi jelentőségű védett természeti terület esetében a települési önkormányzat – fővárosban a fővárosi önkormányzat – határozza meg.

(3) A védőövezet rendeltetése, hogy megakadályozza vagy mérsékelje azoknak a tevékenységeknek a hatását, amelyek a védett természeti terület állapotát vagy rendeltetését kedvezőtlenül befolyásolják.

(4) Az e törvény hatálybalépése előtt védetté nyilvánított természeti területek védőövezetét a törvény hatálybalépésétől számított 2 éven belül, a (2) bekezdésben meghatározott jogszabályban kell kijelölni.

(5) A védőövezet kiterjedését meghatározó jogszabály hatálybalépése előtt jogszerűen megkezdett tevékenységek folytatását a felmentésre [24. § (3) bekezdés b) pontja] vonatkozó szabály alkalmazásával biztosítani kell.

Védett természeti területre vonatkozó szabályok

31. § Tilos a védett természeti terület állapotát (állagát) és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni.

32. § (1) A védett természeti területen lévő erdő elsődlegesen védelmi rendeltetésű.

(2)⁸⁶ Az e törvény hatálybalépése után védett természeti területté nyilvánított erdők esetében a már meglévő üzemterv érintett részét a védetté nyilvánítást követően az erdészeti hatóság haladéktalanul felülvizsgálja és szükség szerint módosítja.

(3)⁸⁷ E törvény hatálybalépése előtt védett természeti területté nyilvánított erdők üzemterveit – ha azokat a védetté nyilvánítás előtt hagyták jóvá – az erdészeti hatóság a törvény hatálybalépésétől számított 1 éven belül felülvizsgálja és szükség szerint módosítja.

33. § (1)⁸⁸ Fokozottan védett természeti területen lévő erdőben erdőgazdálkodási beavatkozás csak a természetvédelmi kezelés részeként, a kezelési tervben [36. § (3) bekezdés] foglaltakkal összhangban végezhető.

(2) Védett természeti területen lévő erdőben kerülni kell a teljes talaj-előkészítést és a vágásterületen az égetést.

(3) Védett természeti területen lévő erdőben, a kezelési tervben foglaltakkal összhangban

a) erdőnevelést a természetes erdőtársulások fajösszetételét és állományszerkezetét megközelítő, természetkímélő módszerek alkalmazásával,

b) erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal és – az (5) bekezdés a) pontja kivételével – természetes felújítási (fokozatos felújító vágás, szálalás, szálaló vágás) módszerekkel kell végezni.

Védett természeti területen erdőtelepítés kizárólag őshonos fafajokkal, természetkímélő módon és a termőhely típusra jellemző elegyarányoknak megfelelően végezhető.

(4)⁸⁹ Ha meghatározott erdőgazdálkodási tevékenység védett természeti területen történő végzésére az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló [2009. évi XXXVII. törvény \(a továbbiakban: Evt.\)](#) vagy az annak végrehajtására kiadott jogszabály természetvédelmi célból korlátozási időszakot határoz meg, akkor azt a korlátozási időszakban csak a természetvédelmi hatóság engedélyével lehet végezni.

(5) Védett természeti területen lévő erdőben

a) tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló, vagy természetes felújulásra nem képes állományokban – összefüggően legfeljebb 3 hektár kiterjedésben – engedélyezhető,

b) a fokozatos felújítást követő végvágás összefüggő kiterjedése az 5 hektárt nem haladhatja meg,

c) a végvágással, illetve tarvágással érintett erdőterülethez kapcsolódó állományrészekben további végvágásra, illetve tarvágásra csak akkor kerülhet sor, ha a korábban véghasznált területen az erdőfelújítás befejeződött.

(6) A (5) bekezdés a)–b) pontjaiban meghatározott tar-, illetve végvágás kiterjedése növényegészségügyi okból és az újulat fennmaradása érdekében, vagy természetvédelmi indok alapján kivételesen meghaladhatja az ott meghatározott területnagyságot.

(7) Védett természeti területen lévő, nem őshonos fafajokból álló erdőben a természetközeli állapot kialakítására a pótlás, az állománykiegészítés, az erdőszerkezet átalakítása, a fafajcsere, az elegyarány-szabályozás és a monokultúrák felszámolása útján kell törekedni.

(8) Véghasználat a (6) és a (7) bekezdésben meghatározott kivétellel csak a biológiai vágásérettséghez közeli időpontban végezhető.

34. § (1) A miniszter kezdeményezésére – a természet védelméhez fűződő érdekből – külön törvény szerinti különleges rendeltetésű vadászterületté nyilvánítható az a vadászterület, vagy annak az a része, ahol

a) fokozottan védett természeti terület,

b) nemzeti park,

c) bioszféra-rezervátum vagy erdőrezervátum,

d) nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó terület

található.

(2) A természet védelméhez fűződő érdekből különleges rendeltetésű vadászterületté nyilvánításra, a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény rendelkezései az irányadóak.

(3)⁹⁰ A természet védelméhez fűződő közérdekből különleges rendeltetésű vadászterületté nyilvánított területeken a vad állományszabályozását, a vadászatot a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére, illetve az általa meghatározott természetvédelmi feltételekkel a vadászati hatóság határozata alapján a vadászatra jogosult köteles elvégezni.

(4)⁹¹ Ha a védett természeti érték megóvása más módon nem érhető el, a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére a vadászati hatóság állományszabályozást rendel el.

35. § (1) Védett természeti területen a 7. § (2) bekezdésében foglaltakon túl

a) tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja;

b) gondoskodni kell a vadon élő szervezetek, életközösségek, a biológiai sokféleség fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről;

c)⁹² a terület vagy annak meghatározott része felett a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére repülés számára tiltott vagy korlátozott légtérrel kell kijelölni;

d)⁹³ a helyhez kötött kültéri mesterséges megvilágítást külterületen, illetve beépítésre nem szánt területen – a közcélú közlekedési létesítmények biztonságos üzemeltetéséhez szükséges megvilágítástól eltekintve – úgy kell kialakítani, hogy a védett vagy a közösségi jelentőségű állatfajokat ne zavarja, veszélyeztesse, károsítsa.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kötelezettségek teljesítésére a természetvédelmi hatóság, vagy megkeresésére az arra hatáskörrel rendelkező hatóság kötelezi az érdekelteket és meghatározza a kötelezettség teljesítésének módját, így különösen a tevékenység abbahagyását, az eredeti állapot helyreállítását, valamint határidejét.

(3) Védett természeti területen lévő termőföld hasznosítási kötelezettségét a természetvédelmi hatóság függeszti fel.

36. § (1)⁹⁴ A természetvédelmi kezelési módokat, korlátozásokat és tilalmakat, továbbá az egyéb kötelezettségeket (természetvédelmi kezelési terv) országos jelentőségű védett természeti területre vonatkozóan a miniszter, helyi jelentőségű védett természeti területre vonatkozóan a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat rendeletben állapítja meg.

(2) Természetvédelmi kezelésnek minősül a védett természeti érték, terület felmérését és nyilvántartását, megóvását, őrzését, fenntartását, bemutatását, valamint helyreállítását célzó valamennyi tevékenység.

(3)⁹⁵ Valamennyi védett természeti területre – az ott tevékenységet folytatókra kötelező erejű – természetvédelmi kezelési tervet kell készíteni. A természetvédelmi kezelési tervet 10 évenként felül kell vizsgálni.

(4)⁹⁶ A természetvédelmi kezelési tervek készítésére, tartalmára, jóváhagyására, a terv készítésére kötelezettre vonatkozó szabályokat a miniszter rendeletben állapítja meg.⁹⁷

37. § (1)⁹⁸ Védett természeti területen lévő közúton a közlekedést (tartózkodást) – ha az a védett természeti területet vagy értéket zavarja, veszélyezteti, károsítja – a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére az útügyi hatóság korlátozza vagy megtiltja. A védett természeti területen lévő vagy azt érintő víziúton a hajózási tevékenység folytatását – ha az a védett természeti területet vagy a természeti értéket zavarja, veszélyezteti, illetve károsítja – az illetékes természetvédelmi hatóság kezdeményezésére a hajózási hatóság korlátozza vagy megtiltja.

(2) Védett természeti területen vagy annak meghatározott részén a közlekedést és a tartózkodást, az (1) bekezdésben foglalt kivétellel – ha a védelem érdekei szükségessé teszik – a természetvédelmi hatóság korlátozhatja, illetve megtilthatja.

(3)⁹⁹ Védett természeti terület károsítása, veszélyeztetése vagy jogellenes zavarása esetén a természetvédelmi hatóság köteles az ilyen magatartás tanúsítóját a tevékenység végzésétől eltiltani.

(4) Védett természeti területen a hatáskörrel rendelkező hatóság – szükség esetén a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére – építési, telekalakítási tilalmat, illetőleg egyéb, jogszabályban meghatározott használati korlátozást köteles elrendelni.

(5) Külterületi védett természeti terület belterületbe csak akkor vonható, ha a település belterülete is védett természeti terület.

38. § (1) Védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges különösen:

a)¹⁰⁰ kutatás, gyűjtés, kísérlet végzéséhez, kivéve, ha a kutatást országos jelentőségű védett természeti területen az igazgatóság végzi;

b) a gyep feltöréséhez, felújításához, felülvetéséhez, öntözéséhez, legeltetéshez, kaszáláshoz;

c) a terület helyreállításához, jellegének, használatának megváltoztatásához;

d) termőföldnek nem minősülő földterület rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatásához;

e) az erdőről és az erdő védelméről szóló törvény hatálya alá nem tartozó fa, facsoport, fasor, fás legelőn lévő fa kivágásához, telepítéséhez;

f)¹⁰¹ nád és más vizinövényzet égetéséhez, irtásához, aratásához, gyep- és parlagterület, tarló és szalma égetéséhez, valamint – a kijelölt és kiépített tűzrakóhely kivételével – erdőterületen tűz gyűjtéséhez;

g) növényvédő szerek, bioregulátorok és egyéb irtószerek, valamint a talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok felhasználásához;

h) horgászathoz;

i) közösségi és tömegsportesemények rendezéséhez, sportversenyhez, technikai jellegű sporttevékenység folytatásához;

j)¹⁰² járművel történő közlekedéshez, az arra kijelölt mezőgazdasági és erdészeti használatú utak, az engedélyezett tevékenységek végzéséhez szükséges munkagépek, valamint a feladatukat ellátó – külön jogszabályokban erre feljogosított –

személyek járművei kivételével.

(2)¹⁰³

(3) Növény- és állategészségügyi karantén fertőzés és járványhelyzet elhárítása során, az (1) bekezdés g) pontja szerinti eljárás lefolytatása helyett, a természetvédelmi hatóságnak egyidejűleg be kell jelenteni a felhasználandó készítmény fajtáját.

(4) A kezelési terv meghatározhatja a védett természeti területen folytatandó tevékenységnek azokat a feltételeit, amelyek teljesítése a 38. § (1) bekezdésében meghatározott engedély beszerzése alól mentesít.

38/A. §¹⁰⁴ (1) A védett természeti területre közvetlen kihatással lévő vagy azt közvetlenül érintő eljárásokban a természetvédelmi szempontok érvényesülését szakhatósági eljárás keretében vagy szakkérdésként kell vizsgálni.¹⁰⁵

(2) A hatóság a tervezett tevékenység elvégzéséhez nem járulhat hozzá, ha az (1) bekezdés szerinti vizsgálat alapján az természeti értéket vagy védett természeti területet veszélyeztetne vagy károsítana.

39. §¹⁰⁶ (1)¹⁰⁷ Védett természeti területre közvetlen kihatással lévő vagy azt közvetlenül érintő hatósági eljárás során a természetvédelmi hatóság – kivéve, ha a tevékenység környezeti hatásvizsgálat- vagy egységes környezethasználati engedélyköteles –, ha a szakhatósági közreműködés törvényben meghatározott eljárási feltételei fennállnak, szakhatóságként működik közre:

- a) földrészlet megosztása, alakjának, terjedelmének megváltoztatása;
- b) telekalakítás, építés, létesítés és használatbavétel;
- c) nyomvonalas létesítmény és földmű építése;
- d) ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges telep létesítésének engedélyezése során;
- e) külön jogszabályban meghatározott esetben az erdészeti, vadászati, halászati hatósági eljárásokban;
- f)¹⁰⁸ bányatelek megállapításának, módosításának, az ásványi nyersanyag feltárására, kitermelésére, valamint a meddőhányó hasznosítására, a kitermelés szünetelésére, a bánya bezárására vonatkozó műszak üzemi tervek és a tájrendezési terv jóváhagyásának, továbbá a bányászati létesítmények építésének és üzembe helyezésének engedélyezésekor;
- g) termőföld más célú hasznosításának;
- h) külön jogszabályban meghatározott veszélyes anyag átszállításának, tárolásának;
- i)¹⁰⁹ kormányrendeletben meghatározott esetekben a vízgazdálkodási, vízvédelmi tevékenységek, létesítmények engedélyezésekor.

(2)¹¹⁰ A természetvédelmi hatóság a Natura 2000 területre közvetlen kihatással lévő vagy azt közvetlenül érintő más hatósági eljárás során – kivéve, ha a tevékenység környezeti hatásvizsgálat- vagy egységes környezethasználati engedélyköteles – kormányrendeletben meghatározott esetekben szakhatóságként működik közre a vízgazdálkodási, vízvédelmi hatósági eljárásokban.

40. § (1)¹¹¹ Fokozottan védett természeti területre történő belépéshez – a jelzett turistautak és tanösvények kivételével – a természetvédelmi hatóságnak az igazgatóság szakértői véleményének figyelembevételével kiadott engedélye szükséges. A külön jogszabályok alapján erre feljogosított személyek – feladatuk ellátásához szükséges mértékben – engedély nélkül beléphetnek.

(2) Fokozottan védett természeti területen csak természetvédelmi kezelés, a 38. § (1) bekezdése alapján engedélyezett tevékenység, továbbá – a lehetőséghez képest – a természetvédelmi hatósággal egyeztetett közvetlen élet- és vagyoni védelmi beavatkozás végezhető.

41. § (1)¹¹² A tulajdonos, vagyongekezelő, használó köteles túrni a természetvédelmi hatóságnak, az igazgatóságnak, illetve a természetvédelmi kezelést ellátó szervnek a védett természeti érték, terület, valamint egyedi tájérték oltalma, tudományos megismerése, bemutatása érdekében végzett tevékenységét, így különösen a természetvédelmi érték vagy egyedi tájérték megközelítését, bemutatását, őrzését, állapotának ellenőrzését, és a hatósági tájékoztató, valamint eligazító táblák elhelyezését.

(2)¹¹³ A tulajdonos, vagyongekezelő, használó köteles túrni, hogy a természetvédelmi hatóság, az igazgatóság, illetve a természetvédelmi kezelést ellátó szerv a természeti érték oltalma, tudományos megismerése érdekében ingatlanát időlegesen használja, arra használati jogot szerezzen, vagy tulajdonjogát egyébként korlátozza.

(3) Az (1)–(2) bekezdésekben meghatározott tevékenységekkel okozott tényleges kárt meg kell téríteni.

Az Európai Közösségek jogi aktusaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozó területek kijelölése

41/A. §¹¹⁴ (1)¹¹⁵ A Natura 2000 területeket a Kormány jelöli ki és teszi közzé, valamint határozza meg az e területekre vonatkozó szabályokat. A Natura 2000 területeken lévő földrészleteket a miniszter hirdeti ki.¹¹⁶

(2)¹¹⁷ Az (1) bekezdésben meghatározott kijelölés tényét az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyezni, a kijelölés feloldását követően a feljegyzést törölni kell. A feljegyzést, illetve annak törlését a természetvédelmi hatóság hivatalból kezdeményezi.

(3)¹¹⁸ Egy adott földrészletnek a Natura 2000 területbe tartozását az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló jogszabály által meghatározott területek térképszelvényei – és szükség szerint a térképszelvényeknek a kormányzati honlap elektronikus tájékoztatásra szolgáló oldalán közzétett digitális térinformatikai határvonala – alapján kell megállapítani.

42. § (1) Tilos a védett növényfajok egyedeinek veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása.

(2) Gondoskodni kell a védett növény- és állatfajok, társulások fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről.

(3)¹¹⁹ A természetvédelmi hatóság engedélye szükséges védett növényfaj:

- a) egyedének, virágának, termésének vagy szaporításra alkalmas szervének gyűjtéséhez;
- b)¹²⁰ egyedének birtokban tartásához, adásvételéhez, cseréjéhez, kertekbe, botanikus kertekbe történő telepítéséhez;
- c) egyedének külföldre viteléhez, az országba behozatalához, az országon való átszállításához;
- d) egyedének preparálásához;
- e)¹²¹ egyedének betelepítéséhez, visszatelepítéséhez, természetbe vonásához;
- f) egyedével vagy egyedén végzett nemesítési kísérlethez;
- g) egyedének biotechnológiai célra történő felhasználásához;
- h) természetes állományai közötti mesterséges géncseréjéhez.

(4)¹²² Védett növényfajokból álló gén- és szaporítóanyag bank létrehozásához, védett növényfaj gén- és szaporítóanyag bankban történő elhelyezéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

(5)¹²³ Védett fasorban lévő, valamint egyes védett fák és cserjék természetes állapotának megváltoztatásához, kivágásához a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges. A természetvédelmi hatóság az engedélyezés tárgyában hozott határozatot – a cserjék esetének kivételével – közli az erdészeti hatósággal.

(6)¹²⁴ Fokozottan védett növényfaj egyedének, virágának, termésének vagy szaporításra alkalmas szervének eltávolításához, elpusztításához, megszerzéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

(7)¹²⁵ Fokozottan védett növényfajok esetén a (3), illetőleg (6) bekezdés szerinti engedély csak természetvédelmi vagy más közérdekből adható meg.

(8)¹²⁶

43. § (1) Tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínozása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása.

(2)¹²⁷ A természetvédelmi hatóság engedélye szükséges védett állatfaj

- a) állományának szabályozásához;
- b) egyedeinek gyűjtéséhez, befogásához, elejtéséhez, birtokban tartásához, idomításához;
- c)¹²⁸ egyedeinek szaporításához;
- d) egyedének kikészítéséhez, preparálásához, a preparátumok birtokban tartásához;
- e) egyedének élőállat gyűjteményben történő tartásához;
- f) hazai állatfaj-állományának külföldi állományból származó egyeddel történő kiegészítéséhez;
- g) állományai közötti mesterséges géncseréhez;
- h) egyedének cseréjéhez, adásvételéhez;
- i) egyedének külföldre viteléhez, onnan történő behozatalához, az országon való átszállításához;
- j) egyede visszatelepítéséhez, betelepítéséhez;
- k) kártételének megelőzése érdekében riasztási módszer alkalmazásához;
- l) egyede fészkének áttelepítéséhez;
- m) egyedének házasításához.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott engedély a külön jogszabályok szerinti állategészségügyi engedélyek beszerzése alól nem mentesít.

(4)¹²⁹ Fokozottan védett állatfajok esetén a (2) bekezdés szerinti engedély csak természetvédelmi vagy más közérdekből adható meg.

(5)¹³⁰

(6)¹³¹

44. §¹³² (1)¹³³ A természetvédelmi hatóság engedélye szükséges állatgyűjtemények, állatkertek, illetve egyéb vadon élő védett állatok tartására, idomítására szolgáló létesítmények, telephelyek kialakításához, fenntartásához, üzemeltetéséhez.

(2) Elhullott, elejtett védett állat egyedét a megtalálónak – ha e törvény másként nem rendelkezik – az igazgatósághoz be kell jelentenie.

(3)¹³⁴ Védett állat- és növényfaj egyedének károsítása, veszélyeztetése vagy jogellenes zavarása esetén a természetvédelmi hatóság köteles az ilyen magatartás tanúsítóját a tevékenység végzésétől eltiltani. Amennyiben a védett egyed károsító, veszélyeztető, zavaró tevékenységet más hatóság engedélye alapján végzik, a hatóság a természetvédelmi hatóság megkeresésére az engedélyezési eljárást ismételtelen lefolytatja. Az eljáró hatóság – amennyiben az nem a természetvédelmi hatóság – a tevékenység folytatását az eljárás végleges befejezéséig felfüggeszti.

(4)¹³⁵ Rendszeresen hasznosított védett állatfaj állományának hosszú távú fenntartható hasznosítása érdekében a miniszter meghatározza az adott faj állománya hasznosításával kapcsolatos szabályokat. ¹³⁶

(5)¹³⁷ Fokozottan védett élő szervezetek élőhelyén, valamint élőhelye körül – a miniszter által rendeletben meghatározottak szerint – használati, gazdálkodási korlátozást rendelhet el a természetvédelmi hatóság. Az ebből eredő károk megtérítésére a 72. § rendelkezései az irányadóak. ¹³⁸

(6)¹³⁹ A védett és a közösségi jelentőségű fajok védelmére, tartására, bemutatására, hasznosítására vonatkozó részletes szabályokat, feltételeket a Kormány állapítja meg.¹⁴⁰

45. § (1) A visszatelepülő élő szervezetek védetté nyilvánítására a 24. § (2) bekezdését és a 25. § (4) bekezdését megfelelően alkalmazni kell.

(2) A miniszter eltérő rendelkezéséig a visszatelepülő élő szervezetekre a 42–44. §-ok rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3)¹⁴¹ Védett, illetve fokozottan védett fajnak minősülnek a védett, illetve fokozottan védett növényfajok, illetőleg állatfajok keresztezései és kereszteződésai (hibridjei). Az ilyen fajok védettségére a magasabb védettségi szinthez tartozó szülőfajra vonatkozó szabályok az irányadóak.

46. § (1) Régi hazai (öshonos) háziállatfaj és fajta az, amelynek kialakulása a Kárpát-medence természetföldrajzi területén történt, vagy tartása, tenyésztése történelmi múltra tekint vissza.

(2)¹⁴² A védett régi hazai háziállatfajok és fajták megőrzésére, egyedei törzskönyvezésére vonatkozó szabályokat, tenyésztési és teljesítményvizsgálati elveket az agrárpolitikáért felelős miniszter és a miniszter állapítja meg.

47. § (1)¹⁴³ A védett és fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozások és tilalmak körét a Kormány állapítja meg. Eltérő rendelkezés hiányában e fejezet rendelkezései értelemszerűen irányadóak a védett életközösségekre is.¹⁴⁴

(2) A védett növény- és állatfajnak nem minősülő védett élő szervezetekre a 42–44. §-ok, valamint az (1) bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

A barlangok védelme

48. § (1) Barlang védettsége kiterjed bejáratára, teljes járatrendszerére, a befoglaló kőzetére, képződményeire, formakincsére, bármilyen halmazállapotú kitöltésére, természetes élővilágára, továbbá a mesterségesen létrehozott, bejáratú vagy barlangrészeket összekötő szakaszára.

(2)¹⁴⁵ Azokat a teljesen vagy túlnyomóan mesterséges üregeket, amelyeknek a felületén utólag létrejött szakmai, tudományos szempontból jelentős képződmények alakultak ki, vagy természetvédelmi szempontból kiemelkedő jelentőségűek, a miniszter védetté nyilváníthatja. A védetté nyilvánított mesterséges üregekre e fejezet előírásait kell megfelelően alkalmazni.

(3)¹⁴⁶ Barlang vagy a (2) bekezdés szerinti üreg védettségét, vagy fokozott védettségét a miniszter feloldhatja, ha a védelmének, fokozott védelmének fenntartásához természetvédelmi érdek többé nem fűződik.

(4)¹⁴⁷ Ha a barlang természetes állapotának fenntartása szükségessé teszi, felszíni területére jogszabály, a természetvédelmi hatóság, vagy a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére más, hatáskörrel rendelkező hatóság korlátozást rendelhet el, illetve az védett természeti területté nyilvánítható. Felszíni területnek minősül a földfelszínnek az a része, amely a barlang természetes állapotára közvetlen kihatással van.

(5)¹⁴⁸ Barlang védőövezetét a felszíni területen a miniszter állapítja meg, és rendelkezik a védőövezetre irányadó korlátozásokról is.

(6)¹⁴⁹ Barlangot, barlangszakaszt az egészségügyért felelős miniszter által jogszabályban kijelölt szerv határozatban gyógybarlanggá nyilváníthat. Egyidejűleg meghatározhatja a gyógybarlang éghajlati tényezőinek védelme és a gyógyítás zavartalanságának biztosítása érdekében szükséges intézkedéseket.

(7)¹⁵⁰ A gyógybarlanggá nyilvánítás és gyógyászati célú hasznosítás feltételeinek és eljárási rendjének meghatározásához a miniszter egyetértése szükséges.

49. § (1)¹⁵¹ A barlangokat és a 48. § (5) bekezdése szerinti védőövezetet az ingatlan-nyilvántartásban, külön jogszabályokban meghatározottak szerint – a természetvédelmi hatóság kezdeményezése alapján – fel kell tüntetni.

(2)¹⁵² A barlangokról – az ingatlan-nyilvántartástól függetlenül – közhiteles nyilvántartást kell vezetni.¹⁵³

(3) Barlang, illetve barlangszakasz felfedezését nyolc napon belül be kell jelenteni az igazgatóságnak.

50. § (1)¹⁵⁴ Az ingatlan tulajdonosa (vagyonkezelője, használója) tűrni köteles, hogy az igazgatóság, a természetvédelmi hatóság, illetve az általuk erre feljogosított személyek, továbbá az állam tulajdonosi jogait gyakorló szerv felhatalmazásával eljáró személyek a barlangot megközelítsék, az idegenforgalom számára kiépített barlangot meglátogassák. Az e tevékenység során okozott tényleges kárt az ingatlantulajdonos (vagyonkezelő, használó) részére meg kell téríteni.

(2) A barlangbejáratot az ingatlantulajdonos (vagyonkezelő, használó) nem veszélyeztetheti, nem rongálhatja meg, nem tömheti el, nem zavarhatja a barlangot élőhelyül használó állatokat, és nem akadályozhatja a barlang hasznosítását.

(3) A barlang bejáratának biztonságáról, ha szükséges szakszerű lezárásáról az igazgatóság gondoskodik.

(4) Az (1) bekezdésben foglaltak biztosítására az igazgatóságot szolgalmi jog illeti meg, illetve annak az ingatlanok tulajdonosát (vagyonkezelőjét, használóját), amelyről a barlang nyílik, szolgalmi jog terheli (szolgáló telek). Ennek tényét az ingatlan-nyilvántartásba – az igazgatóság kezdeményezésére – be kell jegyezni.

(5)¹⁵⁵ Bármilyen ingatlanon végzett tevékenység következtében feltárult barlangok esetén, a (3) bekezdés szerinti barlangbiztosítási munkák költségeit annak kell fedeznie, akinek érdekében, ennek hiányában beavatkozása nyomán a barlangkiépítési munkák elvégzése szükségessé vált.

(6)¹⁵⁶ A barlang (5) bekezdés szerinti fellelésétől a biztosítási munkák elvégzéséig, illetve annak kiépítéséig az ingatlanon folytatott tevékenység nem folytatható. Amennyiben a biztosítási munkák elvégzéséhez, illetve a barlang kiépítéséhez szükséges engedélyek véglegessé válnak, valamint az (5) bekezdés szerinti költségek fedezete az igazgatóság részére átadásra kerül, akkor a természetvédelmi hatóság az ingatlanon végzett tevékenység folytatását engedélyezheti.

51. §¹⁵⁷ (1)¹⁵⁸ A természetvédelemért felelős miniszter engedélye szükséges

- a) barlang, barlangszakasz hasznosításához, illetve a hasznosítási mód megváltoztatásához;
- b) barlang, barlangszakasz kiépítéséhez;
- c) barlangi képződmények kimentéséhez, hasznosításához, értékesítéséhez, külföldre juttatásához;
- d) műszaki beavatkozáshoz, így különösen bejárat vagy barlangszakasz lezárásához, műtárgy elhelyezéséhez, azok felújításához, helyreállításához.

(2)¹⁵⁹

(3)¹⁶⁰

(4)¹⁶¹ Az igazgatóság vagyongazdálkodási hozzájárulása szükséges

a) barlangban, barlangszakaszban végzendő kutatáshoz, kísérlethez, gyűjtéshez;

b) barlangi bűvármerüléshez;

c) filmforgatáshoz;

d) jogszabályban meghatározott barlangok látogatásához.

(5)¹⁶² A miniszter határozza meg az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott barlang, barlangszakasz kiépítése körébe tartozó műtárgyak és tevékenységek körét, valamint azokat a barlangokat, amelyeknek látogatása a (4) bekezdés alapján vagyongazdálkodási hozzájáruláshoz kötött. A (4) bekezdés alapján vagyongazdálkodási hozzájáruláshoz kötött barlangokban történő túravezetés, az engedélyköteles barlangi bűvármerülés, valamint a barlangok kutatásának képesítési feltételeit a miniszter állapítja meg.

(6)¹⁶³

(7)¹⁶⁴

Védett ásványi képződményekre vonatkozó szabályok

52. § (1)¹⁶⁵ A ritka, különleges nagyságú, kifejlődésű, vagy szakmai, tudományos szempontból kiemelkedő jelentőségű ásványok, ásványtársulások (a továbbiakban együtt: ásványok) és ősmaradványok körét, pénzben kifejezett értékét a miniszter állapítja meg.¹⁶⁶

(2) A védett ásványokat, ősmaradványokat lehetőleg eredeti helyükön kell megőrizni, ha ez nem lehetséges, akkor a legkisebb károsodást okozó módszerrel a lelőhelyről eltávolítva, úgy kell elhelyezni, hogy az oktatási, tudományos és bemutatási célokat szolgáljon.

(3) A bányászati tevékenység során feltárt védett ásványokat, ősmaradványokat az igazgatóságnak be kell jelenteni, és lehetővé kell tenni a leletmentést.

(4)¹⁶⁷ Védett ásványok, ősmaradványok gyűjtéséhez, forgalomba hozatalához, külföldre viteléhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

(5)¹⁶⁸ Védett ásványok, ősmaradványok külföldre vitele esetén végleges kiviteli engedély nem adható.

IV. RÉSZ

A TERMÉSZET VÉDELMEINEK TERVEZÉSI

ÉS SZERVEZETI RENDSZERE

A természet védelme és a területi tervezés

53. § (1) A természet védelmével, a biológiai sokféleség megőrzésével kapcsolatos állami feladatok és politika meghatározása, a természeti és táji értékek, természetes élőhelyek, vadon élő növény- és állatfajok, valamint más természeti értékek felmérésének, értékelésének, védelmének és helyreállításának biztosítása, az ezzel kapcsolatos tevékenységek összehangolása érdekében a Nemzeti Környezetvédelmi Program ([Kt. 40. §](#)) részét képező Nemzeti Természetvédelmi Alaptervet (a továbbiakban: Alapterv) kell készíteni.

(2) Az Alapterv tartalmazza:

a) az ország természeti területei állapotának általános leírását, a biológiai sokféleség megőrzése szempontjából jelentős folyamatok, tevékenységek meghatározását;

b) a természeti értékek és területek megővására vonatkozó általános követelményeket, ágazati és ágazatközi feladatokat;

c) a védett természeti értékek és területek megővésének, továbbá újabb védett természeti területek létesítésének hosszú és középtávú szempontjait;

d) az ökológiai hálózat és az ökológiai (zöld) folyosók kialakításának és fenntartásának hosszú és középtávú szempontjait;

e) az érzékeny természeti területek, rendszerek kialakításának és fenntartásának hosszú és középtávú szempontjait;

f) a természet védelmének az a)–e) pontokhoz kapcsolódó legfontosabb feltételrendszeit, intézkedési elveit;

g) a természet védelme kutatás-fejlesztési, oktatási, bemutatási, népszerűsítési feladatainak hosszú és középtávú programját;

h) a természeti értékek és területek megfigyelését, adatgyűjtését, nyilvántartását és értékelését végző rendszer kiépítésének és fenntartásának elveit.

(3) A (2) bekezdés d) és e) pontjában meghatározott

a)¹⁶⁹ ökológiai (zöld) folyosó az egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek védőövezete, Natura 2000 területek, érzékeny természeti területek és természeti területek között a biológiai kapcsolatot biztosító, vagy ezt

elősegítő területeket, területsávokat és területmozaikokat, és ezek láncolatát, valamint az ezeken található élőhelyeket;

b)¹⁷⁰ ökológiai hálózat egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek védőövezete, Natura 2000 területek, érzékeny természeti területek és természeti területek ökológiai (zöld) folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak egységes elnevezését jelenti; továbbá az

c) érzékeny természeti terület az olyan extenzív művelés alatt álló terület, amely a természetkímélő gazdálkodási módok megőrzését, fenntartását, ezáltal az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség fennmaradását, a tájképi és kultúrtörténeti értékek megővését szolgálja.

(4) A miniszter az Alapterv végrehajtása érdekében, szükség szerint:

- a) regionális,
- b) adott tájra vagy védett természeti területre,
- c) természeti értékekre vonatkozó

tervet készít, készített, illetőleg kezdeményezi annak elkészítését.

(5)¹⁷¹ A miniszter az Alapterv végrehajtása érdekében az agrárpolitikáért felelős miniszter és a közlekedésért felelős miniszter egyetértésével kiadott rendeletben jelöl ki ökológiai (zöld) folyosókat, és határozza meg az e területekre vonatkozó szabályokat. Az érzékeny természeti területek létesítésére és fenntartására vonatkozó részletes szabályokat a miniszter az agrárpolitikáért felelős miniszter egyetértésével kiadott rendeletben határozza meg.¹⁷²

(6)¹⁷³ Ökológiai (zöld) folyosóvá történő kijelölés tényét az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyezni, a kijelölés feloldását követően a feljegyzést törölni kell. A feljegyzést, illetve annak törlését a természetvédelmi hatóság hivatalból kezdeményezi.

54. § (1)¹⁷⁴ Területrendezési, területfejlesztési, vízrendezési, meliorációs és a táj jellegét megváltoztató egyéb terv jóváhagyására, módosítására a külön jogszabályok rendelkezései szerint, a miniszter, illetve az igazgatóság bevonásával kerülhet sor.

(2)¹⁷⁵

(3) Település külterületét a 7. § (3) bekezdése, valamint a 37. § (5) bekezdése figyelembevételével, továbbá az Alaptervvel és a település környezetvédelmi programjával összhangban lehet belterületbe sorolni.

(4)¹⁷⁶ Település külterületének belterületbe vonásához a természetvédelmi hatóság előzetes véleménye szükséges. A külterület bevonásáról szóló önkormányzati rendelet egy elfogadott példányát meg kell küldeni a természetvédelmi hatóságnak.

55. § (1) A települési önkormányzat – fővárosban a fővárosi önkormányzat – az illetékességi területén található helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartására tervet készít. A tervnek az országos, a regionális tervekkel összhangban kell lennie. A tervet a települési önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosban és a megyei jogú városban a közgyűlés (a továbbiakban együtt: képviselő-testület) rendelettel fogadja el.

(2) A tervek előterjesztéséhez az igazgatóság előzetes véleménye szükséges. Az elfogadott önkormányzati természetvédelmi terv egy példányát meg kell küldeni az igazgatóságnak.

A természetvédelem állami szervezete

56. § A miniszter

- a) irányítja a törvényben vagy kormányrendeletben feladatkörébe utalt, a természet védelmével kapcsolatos tevékenységeket;
- b) irányítja a természetvédelem területi államigazgatási szerveit;
- c) közreműködik a természet védelmére irányuló nem állami kutatások megszervezésében;
- d) gondoskodik a természet védelmével kapcsolatos állami kutatások tervezéséről, koordinálásáról, az állapotfelvételi és folyamatos információs, megfigyelő és értékelő (monitoring) rendszerek kialakításáról, működéséről;
- e) irányítja a nemzetközi kötelezettségvállalásokból fakadó, a természet védelmével kapcsolatos feladatok végrehajtását;
- f) terveket készít és készített a természet védelmével kapcsolatban;
- g) az e törvényben és más jogszabályokban meghatározott esetben hatósági jogkört gyakorol;
- h) a természet védelme érdekében együttműködik a társadalom önszerveződő csoportjaival, érdekképviselői szervezeteivel;
- i) közreműködik a természet védelmével kapcsolatos oktatási, ismeretterjesztési tevékenységek irányításában, valamint a természetvédelmi ismeretek oktatási tanrendbe illesztésében;
- j)¹⁷⁷ külön megállapodás alapján közreműködik a természetvédelmi célú agrár-vidékfejlesztési támogatások előkészítésében és a megvalósításhoz szükséges feladatok ellátásában.

57. §¹⁷⁸ (1)¹⁷⁹ A természetvédelmi igazgatás feladatait e törvény és más jogszabályok rendelkezései alapján a miniszter, az államigazgatási szervek, valamint a jegyző, a fővárosban a főjegyző látják el.

(2)¹⁸⁰

58. §¹⁸¹ Az igazgatóság vagy génmegőrzési intézmény az alapfeladatai ellátása érdekében a tenyésztett fajta tenyésztő szervezetének tagja lehet.

59. § (1)¹⁸² A természeti értékek és területek, különösen a védett természeti értékek és területek őrzése, megóvása, károsításának megelőzése érdekében – egyenruhával és szolgálati lőfegyverrel ellátott tagokból álló – természetvédelmi őrszolgálat működik.

(2)¹⁸³ A természetvédelmi őrszolgálat tagjainak jogait és kötelezettségeit külön törvény határozza meg.

(3) A kizárólag honvédelmi célokat szolgáló és honvédelmi szervek kezelésében álló ingatlanok területére történő belépését – a halaszthatatlan eljárási cselekmények kivételével – a természetvédelmi őr előzetesen egyeztetni a kezelő szervevel.

(4)¹⁸⁴ Az (1)–(2) bekezdésben meghatározott keretek között a természetvédelmi őrszolgálatra vonatkozó részletes szabályokat a Kormány állapítja meg. A természetvédelmi őrszolgálat szolgálati szabályzatát a miniszter határozza meg.¹⁸⁵

Az ügyész szerepe a természetvédelemben

60. § (1)¹⁸⁶ Az ügyészség a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint jár el a természeti területek, értékek, különösen a védett természeti területek és értékek a Büntető Törvénykönyvben tilalmazott módon való megsértése esetén.

(2) Természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén az ügyész keresetet indíthat a tevékenységtől való eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt.

(3)¹⁸⁷ Az ügyészség az irányadó jogszabályok szerint közreműködik a természetvédelmi hatóságok eljárásai és döntései törvényességének biztosításában.

Az önkormányzatok természetvédelmi feladatai

61. § (1)¹⁸⁸ A vármegyei önkormányzat gondoskodik a vármegye területén található helyi jelentőségű védett természeti területek védelmével kapcsolatos tevékenységek összehangolásáról.

(2)¹⁸⁹ A vármegyei önkormányzat az (1) bekezdésben meghatározott feladatkörében:

- a) javaslatot tesz helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításra;
- b) a települési önkormányzat felkérése alapján részt vesz a helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánítás előkészítésében;
- c) elősegíti a települési önkormányzatok természetvédelmi tevékenységét.

(3)¹⁹⁰ A vármegyei önkormányzat a helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartása érdekében a települési önkormányzatokkal megállapodást köthet, vagy társulást hozhat létre.

62. § (1) Törvényben meghatározott esetekben természetvédelmi feladatokat települési önkormányzatok is ellátnak.

(2) A helyi jelentőségű védett természeti terület fenntartásáról, természeti állapotának fejlesztéséről, őrzéséről a védetté nyilvánító települési önkormányzat köteles gondoskodni.

(3) A települési önkormányzat a természet védelmének helyi-területi feladatai ellátására az önkormányzat környezetvédelmi alapjában ([Kt. 58. §](#)) természetvédelmi célokat szolgáló részt hozhat létre.

63. § (1)¹⁹¹ A települési – fővárosban a fővárosi – önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati természetvédelmi őrszolgálatot működtethet. A települési – fővárosban a fővárosi – önkormányzat az önkormányzati természetvédelmi őrszolgálat megalakítása előtt az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvényben meghatározott együttműködési megállapodást köt a rendőrséggel.

(2) Az önkormányzati természetvédelmi őr feladata a helyi jelentőségű védett természeti terület védelme érdekében a külön törvényben és az 59. §-ban meghatározott jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése.

(3)¹⁹² Az (1)–(2) bekezdésekben foglalt keretek között az önkormányzati természetvédelmi őrszolgálat tagjaira vonatkozó részletes szabályokat a Kormány határozza meg. A 59. § (4) bekezdésében meghatározott szolgálati szabályzat hatálya az önkormányzati természetvédelmi őrre is kiterjed.¹⁹³

*A nyilvánosság részvétele a természet védelmében*¹⁹⁴

63/A. §¹⁹⁵ A natúrpark elnevezés a miniszter hozzájárulása esetén használható. A natúrpark elnevezés használatát és a natúrparkok működésének szabályait a miniszter rendeletben szabályozza.

64. § (1) A [Kt. 54–55. §-ában](#) foglaltakon túl, a természet védelmével kapcsolatos ismereteket valamennyi oktatási intézményben oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával – az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával – elő kell segíteni, hogy a társadalom természetvédelmi kultúrája növekedjen.

(2) Az ismeretterjesztés, oktatás, tudományos kutatás és az idegenforgalom részeként a védett természeti területek látogatásának lehetőségét a bemutatásra alkalmas területeken és a védettség érdekeivel összhangban biztosítani kell. Ennek érdekében az igazgatóságok oktatási bemutató létesítményeket tartanak fenn.

(3) Minden év május 10-e a Madarak és Fák Napja. E nap megemlékezéseinek, rendezvényeinek a lakosság – különösen az ifjúság – természet védelme iránti elkötelezettségét kell szolgálnia.

65. § (1)¹⁹⁶ A természeti területek és értékek jogellenes károsítása, veszélyeztetése esetén a természet védelme érdekében a természetvédelmi célú egyesületek jogosultak fellépni, és

- a) állami szervektől, önkormányzatoktól a megfelelő és hatáskörükbe tartozó intézkedés megtételét kérni, vagy
- b) a védett természeti érték, terület károsítója, veszélyeztetője ellen pert indítani.

(2) A (1) bekezdés b) pontja szerinti perben a felperes kérheti a bíróságot, hogy a veszélyeztetőt, károsítót

- a) tiltsa el a jogsértő magatartástól;
- b) kötelezze a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére.

- 66. §** (1) Az igazgatóságok, önkormányzatok természetvédelmi tevékenységét polgári természetőrök segíthetik.
- (2) A polgári természetőr az igazolványában meghatározott területen jogosult
- védett természeti területekre belépni;
 - szolgálati jelvényt és igazolványt használni;
 - természeti értéket veszélyeztető vagy károsító cselekményt elkövető személyt figyelmeztetni a jogellenességre, illetve annak jogkövetkezményeire, valamint távozásra felszólítani;
 - a védett természeti területekről, értékekről, ezekkel kapcsolatos engedélyköteles tevékenységekről tájékoztatást adni.
- (3)¹⁹⁷ Nem lehet polgári természetőr az a személy, aki
- büntetett előéletű,
 - természetőri tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll, továbbá
 - nem felel meg a külön jogszabályban meghatározott feltételeknek.
- (4)¹⁹⁸ Azt a tényt, hogy vele szemben nem áll fenn a (3) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott kizáró ok,
- a polgári természetőrnek jelölt személy,
 - ¹⁹⁹ a polgári természetőrnek megbízott személy – az igazgatóság vagy a települési önkormányzat írásbeli felhívására, a felhívástól számított húsz napon belül, vagy ha e határidőn belül a megbízott polgári természetőrön kívülálló ok miatt nem lehetséges, az ok megszűnését követően haladéktalanul – az igazgatóság vagy a települési önkormányzat részére hatósági bizonyítvánnyal igazolja.
- (5)²⁰⁰ Az igazgatóság vagy a települési önkormányzat felhívhatja a polgári természetőrt annak igazolására, hogy vele szemben nem áll fenn a (3) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott kizáró ok. Ha a polgári természetőr igazolja, hogy vele szemben a (3) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott kizáró ok nem áll fenn, az igazgatóság vagy a települési önkormányzat az igazolás céljából kiállított hatósági bizonyítvány kiadása iránti eljárásért megfizetett igazgatási szolgáltatási díjat részére megtéríti.
- (6)²⁰¹ Nem lehet polgári természetőr az a személy sem,
- akit a természet védelmével kapcsolatban elkövetett szabálysértésért jogerősen felelősségre vontak, a határozat jogerőre emelkedésétől számított három évig,
 - ²⁰² akit természetvédelmi, illetve állatvédelmi bírsággal sújtottak, a határozat véglegessé válásától számított három évig.
- (7)²⁰³ A polgári természetőr megbízatásának időtartama alatt a természetvédelmi hatóság ellenőrizheti azt is, hogy a polgári természetőrrel szemben fennáll-e a (6) bekezdés a) pontjában meghatározott kizáró ok. A természetvédelmi hatóság az ellenőrzés céljából adatot igényelhet a szabálysértési nyilvántartásból. Az adatigénylés kizárólag azon adatra irányulhat, hogy a jogosulttal szemben fennáll-e a (6) bekezdés a) pontjában meghatározott kizáró ok.
- (8)²⁰⁴ Az igazgatóság vagy a települési önkormányzat a (4) bekezdés alapján megismert adatokat a polgári természetőr megbízásáról meghozott döntésig, az (5) és a (7) bekezdés alapján megismert személyes adatokat a polgári természetőr megbízatása megszűnéséig kezeli.

Természetvédelmi információs rendszer

- 67. §** (1) A természet védelmével kapcsolatos egységes, a nemzetközi követelményeknek is megfelelő információs rendszert a miniszter az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (Kt. 49. §) önálló részeként működteti.
- (2) A természetvédelmi hatóság eljárásához szükséges adatokat valamennyi hatóság, állami, önkormányzati szervezet köteles a természetvédelmi hatóság rendelkezésére bocsátani.
- (3)²⁰⁵ A védett természeti területek és értékek nyilvántartása, törzskönyvének vezetése – a miniszter által meghatározottak szerint – a természetvédelmi hatóság feladata.²⁰⁶
- (4)²⁰⁷ Az erdészeti hatóság és a természetvédelmi hatóság jogszabályban meghatározott feladatai ellátása céljából jogosult a természetvédelmi információs rendszer adataihoz való közvetlen hozzáférésre.

V. RÉSZ

A TERMÉSZET VÉDELMENEK TULAJDONI

ÉS GAZDASÁGI ALAPJAI

Tulajdonjogi rendelkezések

- 68. §** (1) Kizárólagos állami tulajdonban áll és forgalomképtelen valamennyi barlang.
- (2) A védett növény- és állatfaj egyede, továbbá a védett ásványi képződmény állami tulajdonban áll.
- (3) A 42–44. §-okban, valamint a 74. § (2) bekezdésében meghatározott engedélyekben rendelkezni kell a védett növény- és állatfaj vagy a védett ásványi képződmény tulajdonjogáról.
- (4) Az e törvény hatálybalépése előtt jogszerűen létesített gyűjteményekben, így különösen kertekben, parkokban, állatkertekben található, védett növény- és állatfajok egyedei, védett ásványi képződmények tulajdonjogára a korábbi rendelkezések az irányadóak.
- (5)²⁰⁸ A barlang kivételével a védett természeti értékek és területek korlátozottan forgalomképesek.
- (6) Védett természeti érték és terület tulajdonjogának változásakor az államot elővásárlási jog illeti meg, amelyet az igazgatóság – más jogosultakat megelőzően – jogosult gyakorolni. Helyi jelentőségű védett természeti terület esetében – sorrendben az

igazgatóságot követően – a települési önkormányzatot is megilleti az elővásárlási jog.

(7)²⁰⁹ A (6) bekezdésben meghatározott elővásárlási jog gyakorlásával kapcsolatos polgári jogi ügyekben a Magyar Államot az igazgatóság képviseli.

(8)²¹⁰ Állami tulajdonban álló

a) védett természeti terület elidegenítése – a miniszter egyetértésével, legalább azonos természetvédelmi értékű védett természeti területtel történő csere, vagy törvényben meghatározott más eset kivételével – nem lehetséges,

b) védett természeti érték elidegenítésére, a (3) bekezdésben meghatározottakon kívül, kizárólag akkor kerülhet sor, ha az természetvédelmi célokat vagy közérdeket szolgál, és az elidegenítéssel a miniszter egyetértett.

(9)²¹¹ Barlang vagyongazdálkodási joga e törvény alapján az igazgatóságot illeti meg.

68/A. §²¹² A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló törvény szerinti külföldi természetes személy és jogi személy a földnek nem minősülő, a település külterületén fekvő védett természeti terület tulajdonjogát nem szerezheti meg.

Gazdasági és pénzügyi jogi előírások

69. § (1) A központi költségvetés, az elkülönített állami és fejezeti kezelésű pénzalapokkal összhangban

a) támogatja az Alaptörvényben meghatározott kiemelt természetvédelmi és a nemzetközi kötelezettségvállalásokból adódó feladatok megoldását,

b) támogatja a természetvédelmet szolgáló intézkedéseket, különösen a természetvédelmi információs rendszer kiépítése és működtetése, a közigazgatási ellenőrzés, az oktatás, ismeretterjesztés és tudatformálás, a kutatás, a társadalmi természetvédelmi tevékenység területén.

(2)²¹³ A természet védelme céljainak eléréséhez szükséges pénzügyi fedezetet elsősorban a központi költségvetésben és a természet védelmét is szolgáló elkülönített állami és fejezeti kezelésű pénzalapokban, különösen a Környezetvédelmi alap célfeladat fejezeti kezelésű előirányzatban kell biztosítani.

(3)²¹⁴ A védett élő szervezetek, életközösségek, ásványi képződmények pénzben kifejezett értékét a miniszter állapítja meg.²¹⁵

70. § A védett természeti terület nevének, jelképének, illetve a természetvédelem jelképének felhasználásáért – a jogosult és a felhasználó közötti polgári jogi szerződésben meghatározottak szerint – a felhasználó díjat köteles fizetni.

Támogatások és kártalanítás

71. § (1) A védett természeti értékek és területek megőrzését állami támogatás nyújtásával, adókedvezmény biztosításával, a természetkímélő gazdálkodást segítő hitelrendszerrel is támogatni kell.

(2) Támogatást kell biztosítani különösen:

a) a természetkímélő gazdálkodást folytatóknak,

b) élőhely rekonstrukciót, élőhely kialakítást végzőknek, kivéve, ha az erre irányuló kötelezettség megállapítására szankcióként került sor.

(3)²¹⁶ A támogatás eseteit, mértékét, feltételeit, a kifizetés módját – e törvény keretei között – a Kormány szabályozza.²¹⁷

(4)²¹⁸ A kötelezettségek megtartását – a támogatás megfizetésének feltételeként – a természetvédelmi hatóság rendszeresen, de évente legalább egy alkalommal ellenőrzi.

72. §²¹⁹ (1) A védett természeti területeken természetvédelmi érdekből – az e törvény hatálybalépését követően – elrendelt gazdálkodási korlátozás, illetve tilalom esetén vagy a termelésszerkezet jelentős megváltoztatásának előírása következtében a tulajdonos vagy – amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi – a jogszerű használó tényleges kárát meg kell téríteni.

(2) Kártalanítási igényt nem keletkeztet:

a)²²⁰ védett természeti területen a természeti kár megelőzése és megakadályozása érdekében jogszerűen előírt korlátozás vagy tilalom;

b) amennyiben a kár bekövetkezett, illetve az (1) bekezdésben és (4) bekezdés első fordulatában meghatározott hatósági határozat meghozatalát a tulajdonos vagy a jogszerű használó jogellenes magatartása eredményezte;

c) amennyiben a kár más forrásból megtérült;

d) a tulajdonos vagy a jogszerű használó (1), (3) és (4) bekezdésben meghatározott korlátozásból, tilalomból valamint kötelezettség előírásából származó többletköltségei az általa igénybe vett támogatásokból megtérülnek.

(3) Amennyiben az ideiglenes védetté nyilvánítást annak indokolatlansága miatt nem követi végleges védetté nyilvánítás, a tulajdonos vagy – amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi – a jogszerű használó részére az ideiglenes védetté nyilvánításból eredő tényleges kárt meg kell téríteni. Ha az ideiglenes védetté nyilvánítást végleges védetté nyilvánítás követi, a teljes időre az (1) bekezdés szerint jár kártalanítás.

(4) Ha védett természeti területen kívül elrendelt természetvédelmi célú korlátozás, tilalom, egyéb hatósági kötelezés miatt a tulajdonos vagy – amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi – a jogszerű használó jelentős mértékű termelésszerkezet változtatásra kényszerül, kártalanítására a (3) bekezdés első fordulatában meghatározottak az irányadóak.

(5)²²¹ A kártalanítási igény jogalapjáról és mértékéről a természetvédelmi hatóság dönt.

(6)²²² Az (1), (3) és (4) bekezdés szerinti kártalanítás részletes szabályait – a 72/A. §-ban meghatározott kivétellel – a Kormány határozza meg.²²³

72/A. §²²⁴ (1) A természeti értékek fenntartását, illetve a természeti állapot javítását vállaló tulajdonos, illetve jogszerű használó a 72. § (1), (3) és (4) bekezdésében meghatározott kártalanítás és a 71. §-ban meghatározott támogatások kérdéseire kiterjedő szolgáltatási megállapodást köthet az igazgatósággal.

(2)²²⁵ Az (1) bekezdés szerinti szolgáltatási megállapodást az állami tulajdonú terület tekintetében a vagyonkezelési szerződést kötő felek köthetik meg.

Biztosíték és biztosítás²²⁶

73. §²²⁷ (1) Aki a természeti érték állagára, állapotára veszélyt jelentő tevékenységet folytat, illetve védett természeti területen, valamint európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területen veszélyes anyagot használ, külön kormányrendeletben meghatározott biztosíték adására köteles, továbbá a tevékenységével okozható előre nem látható természeti károk felszámolása finanszírozásának biztosítása érdekében – külön jogszabályban meghatározott feltételek esetén – környezetvédelmi biztosítás kötésére kötelezhető.

(2)²²⁸ Az (1) bekezdésben foglalt veszélyt jelentő tevékenységek, továbbá a veszélyes anyagok körét, valamint a biztosíték formáját és mértékét, felhasználásának feltételeit, elszámolásának és nyilvántartásának szabályait, továbbá a biztosítás szabályait a Kormány állapítja meg.

Védett állat kártételének megelőzésére,

a kárviselésre vonatkozó szabályok

74. §²²⁹ (1)²³⁰ Védett állatfaj egyede kártételeinek megelőzéséről, illetve csökkentéséről a kártétellel érintett ingatlan tulajdonosa, illetve használója a tőle elvárható módon és mértékben gondoskodik. Ha a kártételt a kötelezett nem képes megelőzni, kérheti a természetvédelmi hatóság hasonló célra irányuló intézkedését.

(2)²³¹ Riasztási módszerek alkalmazása, illetve – kivételes esetben – a túlszorodott állomány egyedeinek befogása vagy gyérítése csak a természetvédelmi hatóság engedélyével és felügyeletével végezhető.

(3)²³² A természetvédelmi hatóság szükség esetén vagy a tulajdonos, vagy a használó kérésére gondoskodik a riasztásban, befogásban, gyérítésben kellő szakértelemmel rendelkező szerv bevonásáról.

(4)²³³ A természetvédelmi hatóság kártalanítást fizet, ha a védett állatfaj egyedének kártétele azért következett be, mert

- a) nem tett eleget az (1) bekezdésben meghatározott, megalapozott kérelemnek;
- b) jogerős bírói ítélet megállapította, hogy jogsértően nem engedélyezte megfelelő riasztási vagy kárelhárítási módszer alkalmazását;
- c) indokolatlanul nem teljesítette a (3) bekezdésben meghatározott kérést.

VI. RÉSZ

A TERMÉSZETVÉDELEM ELJÁRÁSJOGI SZABÁLYAI ÉS SZANKCIÓI

Eljárási rendelkezések

75. §²³⁴ (1) A természetvédelmi hatósági engedélyt határozott időtartamra, de legfeljebb tíz évre lehet kiadni. Az engedélyben meghatározott időtartam lejártával vagy tíz év elteltével az engedélyek érvényüket veszítik.

(2) A természetvédelmi hatósági engedély érvényességi időtartama legfeljebb tíz évvel meghosszabbítható, ha a jogosult a meghosszabbítás iránti kérelmét az (1) bekezdésben meghatározott időtartam lejártá előtt beadja, és a meghosszabbítás a természetvédelmi előírásokkal összeegyeztethető és más közérdeket nem sért.

(3) Az engedély meghosszabbítására irányuló kérelem benyújtása az engedély (1) bekezdés szerinti érvényességi idejét nem hosszabbítja meg.

75/A. §²³⁵ A természetvédelmi hatósági eljárásokban a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv e törvény erejénél fogva ügyfélnek minősül, ha az eljárás a feladatkörét és a működési területét érinti.

76. §²³⁶ (1)²³⁷ A természetvédelmi hatósági engedélyezési eljárásokban az ügyintézési határidő kilencven nap.

(2)²³⁸ A természetvédelmi szakhatóság a szakhatósági állásfoglalását a megkeresés beérkezését követő naptól számított huszonegy napon belül köteles megadni.

(2a)²³⁹ Ha jogszabály közigazgatási hatósági eljárás során természetvédelmi szakkérdés vizsgálatát írja elő, az eljárást lezáró döntés

- a) rendelkező része tartalmazza
 - aa) a szakkérdés vizsgálatának tényét,
 - ab) a szakkérdés vizsgálatának eredményét és az annak alapján meghatározott egyedi előírásokat,
 - b) indokolása tartalmazza a szakkérdés vizsgálatá során tett részletes megállapításokat.
- (3) A védett, fokozottan védett területet, a védett, fokozottan védett fajokat, valamint azok élőhelyét, továbbá Natura 2000 területet, vagy a közösségi jelentőségű fajokat, élőhelytípusokat érintő hatósági eljárások során az ügyben eljáró hatóság különös indokolást érdemlő esetben az eljárást felfüggesztheti.

76/A. §²⁴⁰ (1) Természetvédelmi hatósági ügyben

a) a természetvédelmi hatóság az illetékességi területén lakóhellyel nem rendelkező személyt vagy székhellyel nem rendelkező szervezet törvényes képviselőjét a székhelyére is idézheti,

b) a hiányzó bizonyíték az ügyfél nyilatkozatával nem pótolható.

(2) Az előzetes szakhatósági állásfoglalás 30 napig használható fel.

(3)²⁴¹ A természetvédelmi hatóság az e törvény szerinti hatósági eljárások tekintetében elektronikus űrlapot alkalmaz, amelyet a honlapján közzétesz.

76/B. §²⁴² (1) A végrehajtást foganatosító szerv a természetvédelmi hatóság, ha a döntésében meghatározott cselekmény végrehajtásának foganatosításához rendelkezik a végrehajtáshoz szükséges feltételekkel.

(2) Ha a természetvédelmi hatóság által az (1) bekezdés szerint foganatosított végrehajtás nem vezetett eredményre, a természetvédelmi hatóság a végrehajtás foganatosítása érdekében megkeresi az állami adó- és vámhatóságot.

77. §²⁴³ A természetvédelmi hatóság jogszabályban meghatározott előírások teljesítése érdekében az ügyfeleket kötelezheti az eredeti állapot helyreállítására, különösen a károsodott természeti érték és terület, továbbá a védett természeti érték és terület helyreállítására, illetve a 78/A. § esetében a Kt. és a külön jogszabályokban meghatározottak szerinti megelőzési, illetve helyreállítási intézkedésre.

77/A. §²⁴⁴ (1) Aki az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben, illetve jogszabályban meghatározott, idegenhonos inváziós fajjal kapcsolatos előírásokat megszegi, – saját költségére – kötelezhető az idegenhonos inváziós faj betelepítésének vagy behurcolásának megakadályozására, visszaszorítására, elszigetelésére, kiirtására, fogságban tartott állományának teljes és végleges felszámolására, árukészletének megsemmisítésére, illetve a sérült ökológiai rendszerek helyreállítására.

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti személy nem állapítható meg, a 10. § (4) bekezdése szerinti hatóság a terület tulajdonosát, használóját vagy vagyongazdát az (1) bekezdés szerinti intézkedések megtételére kötelezheti. A terület tulajdonosa, használója vagy vagyongazdája a kötelezettség alól mentesül, ha az idegenhonos inváziós faj behurcolása, telepítése neki nem felróható és a tevékenysége során kellő gondossággal járt el.

(3)²⁴⁵ Ha az (1) vagy (2) bekezdés szerinti kötelezett a kötelezettségét felszólítás ellenére sem teljesíti, a 10. § (4) bekezdése szerinti hatóság elvégzi vagy elvégezteti az (1) bekezdésben meghatározott intézkedéseket és a költségek tizenöt napon belüli megtérítésére kötelezi a mulasztót (a továbbiakban: idegenhonos inváziós faj elleni közérdekű védekezés).

(4) Ha az idegenhonos inváziós faj elleni közérdekű védekezés elrendelésének feltételei nem állnak fenn, a 10. § (4) bekezdése szerinti hatóság állami védekezést rendelhet el (a továbbiakban: idegenhonos inváziós faj elleni állami védekezés). Idegenhonos inváziós faj elleni állami védekezés keretében az eljáró hatóság az (1) bekezdésben foglalt intézkedéseket elvégzi vagy elvégezteti.

(5) Az idegenhonos inváziós faj elleni állami védekezés, illetve az idegenhonos inváziós faj elleni közérdekű védekezés költségeinek fedezetéről a központi költségvetésben e célra meghatározott fejezeti kezelésű előirányzat terhére kell gondoskodni.

(6) A tulajdonos, a vagyongazdát és a használót a 10. § (4) bekezdése szerinti hatóságnak, az igazgatóságnak, illetve a természetvédelmi kezelést ellátó szervnek, valamint a (3) és (4) bekezdés alapján feljogosított személynek az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben, illetve jogszabályban meghatározott, idegenhonos inváziós fajjal kapcsolatos előírások teljesítése érdekében végzett tevékenységét, valamint tulajdonjogának időleges korlátozását.

78. § (1)²⁴⁶ A természetvédelmi hatóság korlátozhatja, felfüggeszheti vagy megtilthatja a védett természeti értéket és területet károsító vagy súlyosan veszélyeztető tevékenységeket. A határozat – a védett természeti érték, terület közvetlen vagy súlyos sérelme, illetve veszélyeztetése esetében – azonnal végrehajthatóvá nyilvánítható.

(2)²⁴⁷ A Natura 2000 területen élő közösségi jelentőségű faj állományának, valamint élőhelynek veszélyeztetése vagy súlyos sérelme esetén a külön jogszabályban meghatározott hatósági határozat azonnal végrehajthatóvá nyilvánítható.

(3)²⁴⁸ Ha védett növényfajok fennmaradásához szükséges jogszabályban foglalt kötelezettségének a földterület tulajdonosa (vagyongazdája, használója) nem tesz eleget, a természetvédelmi hatóság kötelezheti a munkák elvégzésére. A határozat azonnal végrehajthatóvá nyilvánítható.

(4)²⁴⁹ A természetvédelmi hatóság a jogellenesen szerzett, illetve birtokban tartott védett, továbbá az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős természeti értéket – ha az nem áll állami tulajdonban – zár alá veszi és elkobozza. Ha a természeti érték állami tulajdonban áll, akkor azt a természetvédelmi hatóság zár alá veszi és az állam tulajdonosi jogait gyakorló szerv döntésig az igazgatóság gondoskodik a megőrzéséről.

(4a)²⁵⁰ A (4) bekezdés hatálya alá nem tartozó, a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok hatálya alá tartozó, jogellenes cselekménnyel érintett természeti érték – a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól szóló kormányrendelet szerint – visszatérhető, lefoglalható, zár alá vehető vagy elkobozható.

(4b)²⁵¹ A (4) és (4a) bekezdés hatálya kiterjed az ott meghatározott fajok bármely hibridjére is.

(4c)²⁵² Az e törvény szerinti elkobzás esetén a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény 14. § (2) bekezdése nem alkalmazható.

(5)²⁵³ Az elkobzott védett természeti értékek csak a miniszter által meghatározottak szerint használhatók fel.²⁵⁴

(6)²⁵⁵ Az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben, illetve jogszabályban meghatározott, idegenhonos inváziós fajjal kapcsolatos előírások megsértése esetén az idegenhonos inváziós fajok élő egyede kormányrendeletben meghatározottak szerint elkobozható vagy zár alá vehető.

78/A. §²⁵⁶ Az egyes külön jogszabályokban meghatározott fajoknak és élőhelyeiknek, költő és pihenőhelyeinek, természetes élőhelyeknek, védett természeti területeknek és védett természeti értékeknek a [Kt. 4. §-ának 10. pontjában](#) meghatározott veszélyeztetése, valamint 13. pontjában meghatározott károsodása esetén a károsodás mértéke megállapításának szempontjait, valamint a környezetkárosodás megelőzésének és helyreállításának rendjét a Kormány határozza meg.

78/B. §²⁵⁷ (1) A természetvédelmi hatóság állítja ki

a) a védett, fokozottan védett, közösségi jelentőségű, nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő állatfaj egyedének, hibridjének tartásához, hasznosításához, bemutatásához szükséges engedélyt,

b) a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló, 1996. december 9-i [338/97/EK tanácsi rendelet 4. cikke](#) szerinti importengedélyt, az 5. cikke szerinti exportengedélyt és re-export bizonylatot, valamint EU-bizonylatot, továbbá

c) barlangi túravezetői, illetve barlangi kutatásvezetői igazolványt.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogosultságot nem szerezhethet az a személy,

a)²⁵⁸ akinek a bíróság a büntetőjogi felelősségét

aa) a 2013. június 30-ig hatályban volt, a Büntető Törvénykönyvről szóló [1978. évi IV. törvényben](#) meghatározott tiltott állatviadal szervezése, állatkínzás vagy természetkárosítás,

ab) a Büntető Törvénykönyvről szóló [2012. évi C. törvényben](#) meghatározott természetkárosítás, állatkínzás, orvvadászat, orvhalászat vagy tiltott állatviadal szervezése

bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen megállapította,

b) aki barlangi túravezető vagy barlangi kutatásvezető foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll.

(3) Nem szerezhethet az (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott jogosultságot az a személy sem,

a) akit a természet védelmével kapcsolatban elkövetett szabálysértésért jogerősen felelősségre vontak, a határozat jogerőre emelkedésétől számított három évig vagy

b)²⁵⁹ akit természetvédelmi, illetve állatvédelmi bírsággal sújtottak, a határozat véglegessé válásától számított három évig.

(3a)²⁶⁰ A (3) bekezdés nem vonatkozik a kérelmező által jogszerűen tartott egyeddel és annak utódjával kapcsolatos kérelmekre.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott jogosultság megszerzéséhez a kérelmező

a) a természetvédelmi hatóság részére hatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy vele szemben nem áll fenn a (2) bekezdésben meghatározott kizáró ok, vagy

b) kéri, hogy az annak igazolására szolgáló adatokat, amely szerint a (2) bekezdésben meghatározott kizáró ok vele szemben nem áll fenn, a büntügyi nyilvántartó szerv a természetvédelmi hatóság részére – annak az (1) bekezdésben meghatározott jogosultság megadásának elbírálása céljából benyújtott adatigénylése alapján – továbbítsa.

(5) Az (1) bekezdésben meghatározott tevékenység gyakorlásának időtartama alatt a természetvédelmi hatóság hatósági ellenőrzés keretében ellenőrzi azt is, hogy a jogosulttal szemben fennáll-e a (2) bekezdésben meghatározott kizáró ok. A hatósági ellenőrzést folytató természetvédelmi hatóság adatot igényelhet a büntügyi nyilvántartási rendszerből. Az adatigénylés kizárólag azon adatra irányulhat, hogy a jogosulttal szemben fennáll-e a (2) bekezdésben meghatározott kizáró ok.

(6)²⁶¹ Az (1) bekezdésben meghatározott tevékenység időtartama alatt a természetvédelmi hatóság ellenőrizheti azt is, hogy a tevékenységet gyakorló személlyel szemben fennáll-e a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott kizáró ok. A természetvédelmi hatóság az ellenőrzés céljából adatot igényelhet a szabálysértési nyilvántartásból. Az adatigénylés kizárólag azon adatra irányulhat, hogy a tevékenységet gyakorló személlyel szemben fennáll-e a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott kizáró ok.

(7) A (4)–(6) bekezdés alapján megismert személyes adatokat a természetvédelmi hatóság

a)²⁶² az (1) bekezdésben meghatározott jogosultság megadása iránti eljárás végleges befejezéséig,

b)²⁶³ az (1) bekezdésben meghatározott jogosultság megadása esetén a hatósági ellenőrzés időtartamára vagy a jogosultság visszavonására irányuló eljárásban az eljárás végleges befejezéséig kezeli.

A természeti állapotfelmérés

79. § (1) Ha a jogszabályban meghatározott tevékenység megkezdése környezeti hatásvizsgálat ([Kt. 67. §](#)) elvégzéséhez kötött, annak részeként természeti állapotfelmérést kell készíteni.

(2) Az állapotfelmérés magában foglalja:

a) az érintett terület természeti értékeinek, azok helyzetének a felmérését;

b) a természeti értékeket – beleértve a védett természeti értékeket – jelentősen befolyásoló, veszélyeztető, károsító tevékenységek bemutatását;

c)²⁶⁴ a tervezett tevékenységek megvalósítása és a gazdálkodás nyomán a várható változásokat, továbbá a természeti értékek megóvására, elkerülhetetlen károsodások csökkentésére vonatkozó intézkedéseket;

d)²⁶⁵ az ökoszisztéma-szolgáltatás felmérésének eredményét.

79/A. §²⁶⁶ A biológiai sokféleség megőrzése érdekében szükséges, az ökoszisztémák és ökoszisztéma-szolgáltatások állapotfelmérésének, térképezésének és értékelésének eredményét az egyes szakpolitikai stratégiai tervdokumentumok előkészítése, valamint megvalósítása során figyelembe kell venni.

Természetvédelmi bírság

80. § (1) Aki tevékenységével vagy mulasztásával

- a) a természet védelmét szolgáló jogszabály, illetve egyedi határozat előírásait megsérti;
- b)²⁶⁷ a védett természeti értéket jogellenesen veszélyezteti, károsítja, elpusztítja, vagy védett természeti terület vagy Natura 2000 terület állapotát, minőségét jogellenesen veszélyezteti, rongálja, abban kárt okoz;
- c) a védett természeti területet, továbbá barlangot jogellenesen megváltoztatja, átalakítja, illetve azon vagy abban a védelem céljával össze nem egyeztethető tevékenységet folytat;
- d) a védett élő szervezet, életközösség élőhelyét, illetőleg élettevékenységét jelentős mértékben zavarja;
- e)²⁶⁸ természetvédelmi hatósági engedélyköteles tevékenységet, vagy – a természetvédelmi hatóság szakhatósági közreműködési kötelezettségéhez, vagy természetvédelmi szakkérdés vizsgálati kötelezettséghez kötött – más hatósági engedélyköteles tevékenységet engedély nélkül vagy az engedély természetvédelmi előírásaitól eltérően, továbbá a természet védelmét szolgáló jogszabályi előírást érintő bejelentést, ellenőrzött bejelentést anélkül vagy a tevékenység megkezdésére való jogosultság megnyílását megelőzően végez, természetvédelmi bírságot köteles fizetni.

(1a)²⁶⁹ Ha az (1) bekezdés szerinti tevékenység végzője nem ismert, vagy kiléte nem állapítható meg, a felelősség – az ellenkező bizonyításáig – annak az ingatlannak a tulajdonosát és birtokosát (használóját) egyetemlegesen terheli, akinek érdekében a jogsértő magatartást folytatták. A tulajdonos mentesül az egyetemleges felelősség alól, ha megnevezi a tevékenység tényleges végzőjét, és kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a felelősség nem őt terheli.

(2)²⁷⁰ A természetvédelmi bírságot a természetvédelmi hatóság szabja ki.

(3) A bírság kiszabására a természetvédelmi hatóságnak az (1) bekezdésben meghatározott cselekményről való tudomásszerzésétől számított 1 éven túl nincs lehetősége. Az elkövetésétől számított öt éven túl nem szabható ki bírság, kivéve, ha a cselekmény jogszerűtlen állapot fenntartásával valósul meg. Ebben az esetben az elévülés mindaddig nem kezdődik meg, amíg a jogszerűtlen állapot fennáll.

(4) Ha a természetvédelmi bírságot

- a)²⁷¹
- b)²⁷² a helyi védett természeti terület esetében szabták ki, akkor az önkormányzat környezetvédelmi alapja, vagy annak természetvédelmi célokat szolgáló részének [62. § (3) bekezdés] bevételi forrása. Ha a települési önkormányzat nem rendelkezik környezetvédelmi alappal, akkor a *b)* pontban foglalt bevétel is a központi költségvetés bevétele.

(5)²⁷³ A természetvédelmi bírság nem mentesít a büntetőjogi, a kártérítési felelősség, valamint a tevékenység korlátozására, felfüggesztésére, tiltására, továbbá a helyreállításra vonatkozó kötelezettség teljesítése alól.

(5a)²⁷⁴ Kizárt a figyelmeztetés alkalmazása, ha

- a) védett természeti terület, Natura 2000 terület vagy védett természeti érték, barlang vagy az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős faj egyedének károsítása, veszélyeztetése, elpusztítása következett be,
- b) a tevékenység vagy a mulasztás által okozott körülmény védett élő szervezet, életközösség élőhelyét, illetve élettevékenységét jelentős mértékben zavarja,
- c)²⁷⁵ a természetvédelmi hatósági engedélyköteles tevékenységet, vagy – a természetvédelmi hatóság szakhatósági közreműködési kötelezettségéhez, vagy a természetvédelmi szakkérdés vizsgálati kötelezettséghez kötött – más hatósági engedélyköteles tevékenységet engedély nélkül vagy az engedély természetvédelmi előírásaitól eltérően végezték, továbbá ha a természet védelmét szolgáló jogszabályi előírást érintő bejelentés, vagy ellenőrzött bejelentés alapján folytatható tevékenységet anélkül, vagy a tevékenység megkezdésére való jogosultság megnyílását megelőzően végezték, vagy

d) a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok előírásainak megszegésére kerül sor.

(5b)²⁷⁶ A természetvédelmi hatóság, valamint a természetvédelmi őr a természetvédelmi bírság helyszíni bírsággént történő kiszabására jogosult.

(6)²⁷⁷ A természetvédelmi bírság kiszabására vonatkozó eljárási szabályokat, valamint a bírság mértékét és megállapításának módját a Kormány állapítja meg.²⁷⁸

Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos bírság²⁷⁹

80/A. §²⁸⁰ (1) Aki tevékenységével vagy mulasztásával az [1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben](#), illetve jogszabályban meghatározott, idegenhonos inváziós fajjal kapcsolatos bejelentési, vészhelyzeti intézkedési, helyreállítási és egyéb előírásokat, valamint hatósági határozatban foglaltakat megsérti, idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos bírságot (a továbbiakban: inváziós bírság) fizet.

(2) Az inváziós bírság korlátlanul enyhíthető vagy a jogellenes magatartás csekély súlya miatt a bírság kiszabása mellőzhető, ha a cselekmény nem veszélyezteti az [1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet](#) célkitűzéseinek megvalósulását.

(3) Az inváziós bírság megfizetése nem mentesít az egyéb közigazgatási bírság megfizetése, valamint a tevékenység korlátozására, felfüggesztésére, megtiltására, továbbá a helyreállításra vonatkozó kötelezettség teljesítése alól.

(4) Az inváziós bírság kiszabására a 10. § (4) bekezdése szerinti hatóság jogosult.

(5)²⁸¹ Az (1) bekezdés szerinti közigazgatási szabálysértés esetén a figyelmeztetés alkalmazása kizárt.

(6)²⁸² A 10. § (4) bekezdése szerinti hatóság jogosult az inváziós bírság helyszíni bírsággént történő kiszabására.

(7)²⁸³ Az inváziós bírsággal kapcsolatos elévülésre a 80. § (3) bekezdés rendelkezését kell alkalmazni.

81. § (1)²⁸⁴ Az, aki a természet védelmére vonatkozó jogszabályokat, egyedi hatósági előírásokat megszegve kárt okoz, a kárt a Polgári Törvénykönyv fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai szerint köteles megtéríteni.

(2) A természet védelmének szabályai megszegésével okozott kár magában foglalja:

- a) a tényleges vagyoni kárt,
- b) az elmaradt hasznot,
- c) a károkozás felszámolásával kapcsolatban felmerült indokolt költséget,
- d) a természeti állapot és minőség károsodásából eredő, illetve
- e) a társadalom, annak csoportjai vagy az egyének életkörülményeinek romlásában kifejeződő nem vagyoni kárt.

(3) Károkozás esetén elsősorban a természetbeni helyreállítást kell megkísérelni, és a kár ebben az esetben – hacsak a helyreállítást nem a károkozó végzi – magában foglalja az eredeti állapot helyreállításának költségeit is.

(4)²⁸⁵ A (2) bekezdés e) pontja alapján a társadalom vagy csoportjainak életkörülményei romlásából fakadó nem vagyoni kár megtérítése iránt keresetet az ügyész indíthat [60. § (2) bekezdés] és a megítélt kártérítést a miniszter által vezetett minisztériumnak a természetvédelmi kártérítések megfizetésére létrehozott folyószámlájára kell megfizetni. A befolyt kártérítés összege kizárólag természetvédelmi célok, feladatok megvalósítására, támogatására használható fel.

81/A. §²⁸⁶ Természetvédelmi célból történő kisajátításra a kisajátításról szóló külön törvény²⁸⁷ rendelkezéseit kell alkalmazni.

Vegyes és záró rendelkezések

82. § (1)²⁸⁸ E törvény 1997. január 1-jén lép hatályba.

(2)²⁸⁹

(3)²⁹⁰

(4)²⁹¹

(5)²⁹²

(6)²⁹³

(7)²⁹⁴

(8)²⁹⁵

83. §²⁹⁶ Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény hatálybalépésével összefüggő törvények és egyes egyéb törvények módosításáról szóló [2017. évi CLIX. törvénnyel](#) megállapított 76/B. §-t a hatálybalépésekor²⁹⁷ folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.

84. §²⁹⁸

85. §²⁹⁹ (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben szabályozza

1.³⁰⁰ a táj védelmére vonatkozó szabályokat;

2. a vadon élő szervezet egyede országba történő behozatalának, átszállításának, kivételének, mesterséges körülmények közötti szaporításának, tartásának, természetbe, tenyésztésbe vonásának, keresztezésének, természetbe kijuttatásának, értékesítésének feltételeit és módját;³⁰¹

3. a Natura 2000 területek kijelölését, közzétételét, valamint az e területekre vonatkozó főbb rendelkezéseket;³⁰²

4. a védett és a közösségi jelentőségű fajok védelmére, tartására, bemutatására, hasznosítására vonatkozó részletes szabályokat, feltételeket;³⁰³

5. a védett és a fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozások és tilalmak körét;³⁰⁴

6. a természetvédelmi őrszolgálatra és az önkormányzati természetvédelmi őrszolgálat tagjaira vonatkozó részletes szabályokat;³⁰⁵

7. e törvény keretei között a támogatás eseteit, mértékét, feltételeit, a kifizetés módját;³⁰⁶

8. a szolgáltatási megállapodás kivételével a természetvédelmi kártalanítás részletes szabályait;³⁰⁷

9. a természeti érték állagára, állapotára veszélyt jelentő tevékenységek, továbbá a védett területre, Natura 2000 területre veszélyes anyagok körét, valamint a biztosíték formáját és mértékét, felhasználásának feltételeit, elszámolásának és nyilvántartásának szabályait, továbbá a biztosítás szabályait;

10. az egyes külön jogszabályokban meghatározott fajoknak és élőhelyeiknek, költő- és pihenőhelyeinek, természetes élőhelyeknek, védett természeti területeknek és védett természeti értékeknek a veszélyeztetése, károsodása esetén a károsodás mértéke megállapításának szempontjait, valamint a környezetkárosodás megelőzésének és helyreállításának rendjét;³⁰⁸

11.³⁰⁹ a természetvédelmi bírság mértékét és megállapításának módját, valamint a bírság megfizetésének részletszabályait;

12. a természetvédelmi hatóság vagy hatóságok, illetve a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv vagy szervek kijelölését;³¹⁰

13.³¹¹ a természetvédelmi eljárások során vizsgálandó szakkérdéseket és más hatósági eljárásban vizsgálandó természetvédelmi szakkérdéseket;³¹²

14.³¹³ az idegenhonos inváziós fajok egyedének az országba történő behozatalával, átszállításával, kivételével, tartásával, szaporításával, természetbe, tenyésztésbe vonásával, keresztezésével, természetbe kijuttatásával, forgalomba hozatalával, értékesítésével, felhasználásával, kiirtásával, kezelésével, a vészhelyzeti intézkedésekkel, a korai észlelés és az invázió kezdeti szakaszában szükséges gyors kiirtással, a velük kapcsolatos felügyeleti és monitorozó rendszer felállításával és működtetésével, a

bekerülési és terjedési útvonalakra vonatkozó cselekvési tervek készítésével, elfogadásával és végrehajtásával, valamint a sérült ökológiai rendszerek helyreállításával kapcsolatos szabályokat;³¹⁴

15.³¹⁵ az inváziós bírság kiszabására, a kötelező intézkedések meghatározására vonatkozó szabályokat, a bírság mértékét és megállapításának szempontrendszerét, valamint a bírság megfizetése módjának részletszabályait;³¹⁶

16.³¹⁷ a természetvédelmi hatósági eljárásokat;

17.³¹⁸ a barlangok közhiteles nyilvántartását, az ennek vezetésére jogosult szervet, a nyilvántartás tartalmát és vezetésének módját, valamint a nyilvántartásból történő adatszolgáltatást.³¹⁹

(2) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy rendeletben szabályozza

1. az Európai Közösségek jogi aktusaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozó vadászható állatfajok kereskedelmi, behozatali és kiviteli szabályait a vadgazdálkodásért felelős miniszterrel egyetértésben;

2. az Európai Közösségek jogi aktusaiban természetből begyűjthetőként, befoghatóként, valamint hasznosíthatóként meghatározott fajok egyedei befogásának, begyűjtésének, valamint hasznosításának szabályait;

3.³²⁰ természeti terület és más védelemre érdemes földterület országos jelentőségű védett természeti területté, illetve fokozottan védetté nyilvánítását, – erdő, fásítás esetén az erdőgazdálkodásért felelős miniszterrel, védett régészeti lelőhely esetén a régészeti örökség és a műemléki értékek védelméért felelős miniszterrel egyetértésben;³²¹

4. védőövezet kijelölését és a védettség feloldását;³²²

5. természeti érték védetté és fokozottan védetté nyilvánítását és a kiemelt oltalom feloldását;^{323 324 325 326 327}

6. védett élő szervezet meghatározott fejlődési szakasza, alakja, állapota vagy származéka kiemelt természeti oltalmának feloldását;

7. az európai közösségi jogi aktusokban meghatározott védettségi kategóriába, illetve nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó növény- és állatfajok közül azokat, amelyek kiemelt oltalma szükséges, és az e fajokra vonatkozó részletes szabályokat;³²⁸

8.³²⁹ a nemzeti parkok területén a természeti, a természetkímélő hasznosítás és a szolgáltató övezeti kategóriákba sorolást, a besorolás egységes elveit, valamint az egyes övezetekre vonatkozó általános természetvédelmi előírásokat;³³⁰

9. nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület vagy azok meghatározott részének tudományos rezervátumává kijelölését;

10. nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület vagy azok meghatározott részének bioszféra-rezervátumává minősítését, azon belül a magterület kijelölését;³³¹

11. a természetes vagy természetközeli állapotú erdei életközösség megóvását, a természetes folyamatok szabad érvényesülését, továbbá a kutatások folytatását szolgáló erdőterületek erdőrezervátumává nyilvánítását az agrárpolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben; erdőrezervátum magterületének kijelölését;³³²

12. védőövezetben a természetvédelmi hatóság engedélyéhez vagy hozzájárulásához kötött tevékenységek körét;³³³

13. országos jelentőségű védett természeti területek kezelési tervét;³³⁴

14. a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, tartalmára, jóváhagyására, a terv készítésére kötelezettre vonatkozó szabályokat;³³⁵

15. a Natura 2000 területekkel érintett földrészeleket;³³⁶

16. rendszeresen hasznosított védett állatfaj állományának hosszú távú fenntartható hasznosítása érdekében az adott faj állománya hasznosításával kapcsolatos szabályokat;³³⁷

17. a fokozottan védett élő szervezetek élőhelyén, valamint élőhelye körül elrendelt használati, gazdálkodási korlátozásra vonatkozó szabályokat;³³⁸

18. a teljesen vagy túlnyomóan mesterséges üregek – amelyeknek a felületén utólag létrejött szakmai, tudományos szempontból jelentős képződmények alakultak ki, vagy természetvédelmi szempontból kiemelkedő jelentőségűek – védetté nyilvánítását;³³⁹

19. barlang, illetve védetté nyilvánított mesterséges üreg védelmének, fokozott védelmének feloldását;³⁴⁰

20.³⁴¹ barlang és a védett mesterséges üreg védőövezetének kijelölését és a védőövezetre irányadó korlátozásokat;³⁴²

21.³⁴³ a barlangok természeti állapotfelvételével és kezelési tervük készítésével kapcsolatos előírásokat;³⁴⁴

22.³⁴⁵ azon barlangok körét, amelyek látogatásához az igazgatóság vagyongazdálkodási vezetője hozzájárulása szükséges, továbbá a vagyongazdálkodási vezető hozzájárulása kérelmezésének és megadásának szabályait;³⁴⁶

23.³⁴⁷ a barlangok látogatásának, kutatásának, hasznosításának és a barlangi bűvármerülés, barlangi mentés szabályait, a barlang, barlangszakasz kiépítése körébe tartozó műtárgyak és tevékenységek körét, a kiépítés szabályait, továbbá a barlangokkal kapcsolatos engedélyezés szabályait;³⁴⁸

24.³⁴⁹ az igazgatóság vagyongazdálkodási vezetője hozzájárulásával látogatható barlangokban történő túravezetés, a barlangi kutatás és barlangi bűvármerülés képesítési feltételeit, valamint a barlangi túravezető és barlangi kutatásvezető jogait és kötelezettségeit;³⁵⁰

25. a ritka, különleges nagyságú, kifejlődésű, vagy szakmai, tudományos szempontból kiemelkedő jelentőségű ásványok, ásványtársulások és ősmaradványok körét, pénzben kifejezett értékét;³⁵¹

26. a természetvédelmi őrszolgálat szolgálati szabályzatát;³⁵²

27. a polgári természetőrökre vonatkozó részletes szabályokat;³⁵³

28. a védett természeti területek és értékek nyilvántartását;³⁵⁴

29. a védett élő szervezetek, életközösségek, ásványi képződmények pénzben kifejezett értékét;

30. az elkobzott védett természeti értékek felhasználását;³⁵⁵

31.³⁵⁶ a Magyarországon, illetve a regionális szinten veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok körét;

32.³⁵⁷ az Európai Unió számára, valamint a tagállami, illetve regionális szinten veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzésével és kezelésével összefüggő részletszabályokat;

33.³⁵⁸ a natúrpark elnevezés használatát és a natúrparkok működésének részletes szabályait;³⁵⁹

(3)³⁶⁰ Felhatalmazást kap a miniszter, hogy az agrárpolitikáért felelős miniszter egyetértésével kiadott rendeletben

1. jelölje ki a természeti területeket,

2. határozza meg az érzékeny természeti területek létesítésére és fenntartására vonatkozó részletes szabályokat.³⁶¹

(4)³⁶² Felhatalmazást kap a miniszter, hogy az agrárpolitikáért felelős miniszter és a közlekedésért felelős miniszter egyetértésével kiadott rendeletben jelöljön ki ökológiai (zöld) folyosókat és meghatározza az e területekre vonatkozó szabályokat.

(5)³⁶³ Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter, hogy a miniszter egyetértésével kiadott rendeletben szabályozza

1.³⁶⁴
2. a védett régi hazai háziállatfajok és fajták megőrzésére, egyedei törzskönyvezésére vonatkozó szabályokat, tenyésztési és teljesítményvizsgálati elveket.

85/A. §³⁶⁵ Ez a törvény az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló, 2014. október 22-i, [1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet](#) végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.

86. §³⁶⁶ Ez a törvény a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) a Tanács [79/409/EGK irányelve \(1979. április 2.\)](#) a vadon élő madarak védelméről (több más jogszabállyal együtt);

b) a Tanács [92/43/EGK irányelve \(1992. május 21.\)](#) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (több más jogszabállyal együtt);

c)³⁶⁷ az Európai Parlament és a Tanács [2004/35/EK irányelve \(2004. április 21.\)](#) a környezeti károk megelőzése és helyreállítása tekintetében a környezeti felelősségről;

d)³⁶⁸ a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelv.

¹A törvényt az Országgyűlés az 1996. június 18-i ülésnapján fogadta el. A kihirdetés napja: 1996. július 3.

²Lásd a [18/2001. \(VIII. 27.\) KöM rendeletet](#).

³A 4. § új h) pontját a [2005: CXXXVII. törvény 7. §-a](#) iktatta be, egyidejűleg az eredeti h)–p) pontok jelölését i)–q) pontra változtatta.

⁴A 4. § eredeti h) pontjának jelölését i) pontra változtatta a [2005: CXXXVII. törvény 7. §-a](#).

⁵A 4. § eredeti i) pontjának jelölését j) pontra változtatta a [2005: CXXXVII. törvény 7. §-a](#).

⁶A 4. § eredeti j) pontjának jelölését k) pontra változtatta a [2005: CXXXVII. törvény 7. §-a](#).

⁷A 4. § eredeti k) pontjának jelölését l) pontra változtatta a [2005: CXXXVII. törvény 7. §-a](#).

⁸A 4. § eredeti l) pontjának jelölését m) pontra változtatta a [2005: CXXXVII. törvény 7. §-a](#).

⁹A 4. § eredeti m) pontjának jelölését n) pontra változtatta a [2005: CXXXVII. törvény 7. §-a](#).

¹⁰A 4. § n) pontját a [2004: LXXVI. törvény 10. §-a](#) iktatta be. A 4. § eredeti n) pontjának jelölését o) pontra változtatta a [2005: CXXXVII. törvény 7. §-a](#).

¹¹A 4. § q) pontja a [2018: CXI. törvény 3. §-ával](#) megállapított szöveg.

¹²A 4. § r) pontját a [2016: CXXXVII. törvény 1. §-a](#) iktatta be.

¹³Az 5. § (4) bekezdése a [2011: CCI. törvény 120. §-a](#) szerint módosított szöveg.

¹⁴A 6. § (4) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 32. §-ával](#) megállapított, valamint a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

¹⁵A 6. § (5) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 32. §-ával](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.

¹⁶A 7. § (3) bekezdése az [1999: CXV. törvény 36. §-ának \(4\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

¹⁷A 7. § (4) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte, újonnan a [2008: XCI. törvény 16. §-a](#) iktatta be.

¹⁸A 7. § (5) bekezdését a [2008: XCI. törvény 16. §-a](#) iktatta be.

¹⁹A 8. § (4) bekezdését a [2016: CXXXVII. törvény 15. § a\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.

²⁰A 10. § (1) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

²¹Lásd a [348/2006. \(XII. 23.\) Korm. rendeletet](#), a [292/2008. \(XII. 10.\) Korm. rendeletet](#).

²²A 10. § (2) bekezdését a [2009: LVI. törvény 133. §-a](#) hatályon kívül helyezte, újonnan a [2016: CXXXVII. törvény 2. §-a](#) iktatta be.

²³A 10. § (3) bekezdését a [2016: CXXXVII. törvény 2. §-a](#) iktatta be.

²⁴A 10. § (4) bekezdését a [2016: CXXXVII. törvény 2. §-a](#) iktatta be.

²⁵A 10. § (5) bekezdését a [2016: CXXXVII. törvény 2. §-a](#) iktatta be, hatályon kívül helyezte a [2019: CX. törvény 22. § \(6\) bekezdés a\) pontja](#).

²⁶A 11. § (3) bekezdése a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#), a [2010: CXXX. törvény 44. § \(38\) bekezdése](#), a [2016: CXXXVII. törvény 14. §-a](#) szerint módosított szöveg.

²⁷A 11. § (5) bekezdését a [2004: LXXVI. törvény 11. §-a](#) iktatta be, szövege a [2008: XCI. törvény 17. §-ával](#) megállapított szöveg.

²⁸A 12. § (1) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

²⁹A 12. § (2) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

³⁰A 13. § (1) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

³¹A 13. § (2) bekezdése a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#), a [2009: LVI. törvény 132. §-a](#) szerint módosított szöveg. Ez utóbbi módosító törvény 428. §-a alapján a 2009. október 1-jét követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.

³²A 13. § (3) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

³³A 13. § (4) bekezdése a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#), a [2009: LVI. törvény 132. §-a](#) szerint módosított szöveg. Ez utóbbi módosító törvény 428. §-a alapján a 2009. október 1-jét követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.

³⁴A 15. § (1) bekezdés b) pontja a [2017: L. törvény 98. § a\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

³⁵A 15. § (2) bekezdése a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) és \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

³⁶A 15. § (3) bekezdését a [2004: LXXVI. törvény 12. §-a](#) iktatta be, második mondata a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

- ³⁷A 17. § (4) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 88. § \(1\) bekezdésének a\) pontja](#), a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#), a [2009: XXVIII. törvény 17. § \(8\) bekezdésének c\) pontja](#) szerint módosított szöveg. Ez utóbbi módosító törvény 17. § (1) bekezdése alapján a rendelkezést a 2009. május 15. napját követően indult eljárásokban kell alkalmazni.
- ³⁸A 17. § (6) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ³⁹A 18. § (1) bekezdése a [2004: LXXVI. törvény 13. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁴⁰A 18. § (2) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 35. §-ával](#) megállapított, valamint a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁴¹A 18. § (3) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 35. §-ával](#) megállapított és a [2009: LVI. törvény 133. §-a](#) szerint módosított szöveg. Ez utóbbi módosító törvény 428. §-a alapján a 2009. október 1-jét követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.
- ⁴²Lásd a [8002/2005. \(MK 138.\) KvVM tájékoztatót](#).
- ⁴³A 20. § (2) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁴⁴A 21. § (1) bekezdésének felvezető szövege a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁴⁵A 21. § (2)–(3) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ⁴⁶A 21. § (2)–(3) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ⁴⁷A 21. § (4) bekezdése a [2009: LVI. törvény 132. §-a](#) szerint módosított szöveg, e módosító törvény 428. §-a alapján a 2009. október 1-jét követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.
- ⁴⁸A 21/A. §-t a [2016: XXXII. törvény 5. §-a](#) iktatta be.
- ⁴⁹A 23. § (3) bekezdésének d) pontját a [2003: LI. törvény 1. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.
- ⁵⁰A 23. § (3) bekezdésének e) pontját a [2003: LI. törvény 1. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.
- ⁵¹A 23. § (3) bekezdésének f) pontját a [2003: LI. törvény 1. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.
- ⁵²A 23. § (3) bekezdésének g) pontját a [2003: LI. törvény 1. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.
- ⁵³A 23. § (4) bekezdését a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) hatályon kívül helyezte.
- ⁵⁴A 24. § (1) bekezdésének záró szövegrésze a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁵⁵Lásd a [31/1997. \(IX. 23.\) KTM rendeletet](#), a [34/1997. \(XI. 20.\) KTM rendeletet](#), a [4/1998. \(II. 20.\) KTM rendeletet](#), a [7/1998. \(III. 18.\) KTM rendeletet](#), a [11/1998. \(V. 6.\) KTM rendeletet](#), a [19/1998. \(VI. 25.\) KTM rendeletet](#), a [20/1998. \(VI. 25.\) KTM rendeletet](#), a [23–27/1998. \(VII. 10.\) KTM rendeletet](#), a [3/1998. \(XII. 17.\) KöM rendeletet](#), az [1/1999. \(I. 18.\) KöM rendeletet](#), a [4/1999. \(V. 5.\) KöM rendeletet](#), a [11/1999. \(X. 29.\) KöM rendeletet](#), a [19/2000. \(VII. 24.\) KöM rendeletet](#), a [21/2000. \(VIII. 31.\) KöM rendeletet](#), a [20/2001. \(IX. 21.\) KöM rendeletet](#), az [1/2002. \(I. 15.\) KöM rendeletet](#), a [4/2002. \(II. 27.\) KöM rendeletet](#), a [14/2003. \(X. 21.\) KvVM rendeletet](#), a [20/2003. \(XII. 16.\) KvVM rendeletet](#), a [13/2004. \(VII. 21.\) KvVM rendeletet](#), a [8/2005. \(III. 23.\) KvVM rendeletet](#), a [16/2005. \(VII. 14.\) KvVM rendeletet](#), a [8/2006. \(II. 8.\) KvVM rendeletet](#), a [14/2006. \(III. 21.\) KvVM rendeletet](#), a [15/2006. \(III. 21.\) KvVM rendeletet](#), a [23/2006. \(IV. 20.\) KvVM rendeletet](#), a [28/2006. \(V. 22.\) KvVM rendeletet](#), a [44/2006. \(XI. 17.\) KvVM rendeletet](#), a [9/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [10/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [11/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [12/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [14/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [15/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [16/2007. \(IV. 20.\) KvVM rendeletet](#), a [19/2007. \(VI. 1.\) KvVM rendeletet](#), a [26/2007. \(VIII. 9.\) KvVM rendeletet](#), a [29/2007. \(X. 6.\) KvVM rendeletet](#), a [98/2007. \(XII. 23.\) KvVM rendeletet](#), az [5/2008. \(II. 19.\) KvVM rendeletet](#), a [9/2008. \(IV. 10.\) KvVM rendeletet](#).
- ⁵⁶A 24. § (1) bekezdésének b) pontja a [2008: XCI. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁵⁷A 24. § (2) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 37. §-ával](#) megállapított, valamint a [2008: XCI. törvény 18. §-a és 27. § \(2\) bekezdése](#), a [2009: LVI. törvény 133. §-a](#) szerint módosított szöveg. Ez utóbbi módosító törvény 428. §-a alapján a 2009. október 1-jét követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.
- ⁵⁸Lásd a [13/2001. \(V. 9.\) KöM rendeletet](#).
- ⁵⁹A 24. § (3) bekezdésének b) pontja a [2003: LI. törvény 1. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ⁶⁰A 24. § (3) bekezdésének c) pontját a [2003: LI. törvény 1. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ⁶¹A 25. § (1) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 38. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ⁶²A 25. § új (3) bekezdését a [2004: LXXVI. törvény 15. §-a](#) iktatta be, egyidejűleg az eredeti (3)–(9) bekezdés számozását (4)–(10) bekezdésre változtatta. A (3) bekezdés a [2005: CXXXI. törvény 38. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd ez utóbbi módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ⁶³A 25. § eredeti (3) bekezdésének számozását a [2004: LXXVI. törvény 15. §-a \(4\) bekezdésre](#) változtatta. A (4) bekezdés a [2005: CXXXI. törvény 38. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított, első mondata a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁶⁴A 25. § eredeti (4) bekezdésének számozását a [2004: LXXVI. törvény 15. §-a \(5\) bekezdésre](#) változtatta, szövege a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁶⁵A 25. § eredeti (5) bekezdésének számozását a [2004: LXXVI. törvény 15. §-a \(6\) bekezdésre](#) változtatta.
- ⁶⁶A 25. § eredeti (6) bekezdésének számozását a [2004: LXXVI. törvény 15. §-a \(7\) bekezdésre](#) változtatta. A (7) bekezdés a [2005: CXXXI. törvény 38. § \(3\) bekezdésével](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd ez utóbbi módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ⁶⁷A 25. § eredeti (7) bekezdésének számozását a [2004: LXXVI. törvény 15. §-a \(8\) bekezdésre](#) változtatta.
- ⁶⁸A 25. § eredeti (8) bekezdésének számozását a [2004: LXXVI. törvény 15. §-a \(9\) bekezdésre](#) változtatta.
- ⁶⁹A 25. § eredeti (9) bekezdésének számozását a [2004: LXXVI. törvény 15. §-a \(10\) bekezdésre](#) változtatta.
- ⁷⁰A 26. § (1) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 39. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁷¹A 26. § (2) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁷²A 26. § (3) bekezdését a [2003: LI. törvény 1. § \(4\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁷³A 26. § (4) bekezdését a [2003: LI. törvény 1. § \(4\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2005: CXXXI. törvény 39. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁷⁴A 26. § (5) bekezdését a [2003: LI. törvény 1. § \(4\) bekezdése](#) iktatta be.
- ⁷⁵A 27. § (1) bekezdése a [2017: L. törvény 98. § b\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁷⁶A 27. § (3) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#), a [2017: L. törvény 98. § c\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁷⁷A 28. § (7) bekezdése a [2013: CCL. törvény 25. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁷⁸Lásd a [14/1997. \(V. 28.\) KTM rendeletet](#).
- ⁷⁹A 28. § (8) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁸⁰A 29. § (1) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

- ⁸¹Lásd a [7/2007. \(III. 22.\) KvVM rendeletet](#).
- ⁸²A 29. § (3) bekezdésének első mondata a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁸³Lásd az [1/2000. \(III. 24.\) KöM rendeletet](#), a [2/2000. \(III. 24.\) KöM rendeletet](#), a [3/2000. \(III. 24.\) KöM rendeletet](#), a [4/2000. \(III. 24.\) KöM rendeletet](#), a [13/2000. \(VI. 16.\) KöM rendeletet](#), a [14/2000. \(VI. 16.\) KöM rendeletet](#), a [15/2000. \(VI. 16.\) KöM rendeletet](#), a [16/2000. \(VI. 16.\) KöM rendeletet](#), a [17/2000. \(VI. 16.\) KöM rendeletet](#), a [10/2005. \(V. 13.\) KvVM rendeletet](#), a [11/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [12/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [29/2007. \(X. 6.\) KvVM rendeletet](#), a [19/2008. \(VIII. 22.\) KvVM rendeletet](#).
- ⁸⁴A 29/A. §-t a [2004: LXXVI. törvény 16. §-a](#) iktatta be, hatályon kívül helyezte a [2018: CXI. törvény 7. §-a](#).
- ⁸⁵A 30. § (2) bekezdésének záró szövegrésze a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁸⁶A 32. § (2) bekezdése a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁸⁷A 32. § (3) bekezdése a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁸⁸A 33. § (1) bekezdése a [2009: LVI. törvény 133. §-a](#) szerint módosított szöveg, e módosító törvény 428. §-a alapján a 2009. október 1-jét követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.
- ⁸⁹A 33. § (4) bekezdése a [2017: LVI. törvény 91. §-ával](#) megállapított szöveg. A 33. § (4) bekezdés „természetvédelmi kezelési, növényegészségügyi vagy erdővédelmi okból, az [Evt. 27. § \(3\) bekezdésében](#) foglalt kivétellel” szövegrészét a [14/2020. \(VII. 6.\) AB határozat](#) 3. pontja megsemmisítette 2020. július 7. napjával.
- ⁹⁰A 34. § (3) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁹¹A 34. § (4) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁹²A 35. § (1) bekezdésének c) pontja a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁹³A 35. § (1) bekezdésének d) pontját a [2008: XCI. törvény 19. §-a](#) iktatta be.
- ⁹⁴A 36. § (1) bekezdése a [2008: XCI. törvény 20. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁹⁵A 36. § (3) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁹⁶A 36. § (4) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁹⁷Lásd a [3/2008. \(II. 5.\) KvVM rendeletet](#).
- ⁹⁸A 37. § (1) bekezdésének második – eredeti harmadik – mondatát a [2000: XLII. törvény 93. §-a](#) iktatta be, eredeti második mondatát a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ⁹⁹A 37. § (3) bekezdése a [2020: CLXVIII. törvény 31. § a\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁰⁰A 38. § (1) bekezdésének a) pontja a [2005: CXXXI. törvény 40. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹⁰¹A 38. § (1) bekezdésének f) pontja a [2005: CXXXI. törvény 40. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹⁰²A 38. § (1) bekezdésének j) pontját a [2005: CXXXI. törvény 40. § \(3\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2019: CX. törvény 22. § \(5\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁰³A 38. § (2) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁰⁴A 38/A. §-t a [2015: VI. törvény 9. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹⁰⁵A [4/2019. \(III. 7.\) AB határozat](#) 1. pontja alapján a környezet védelmének általános szabályairól szóló [1995. évi LIII. törvény 66/A. § \(1\) bekezdésének](#), valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 38/A. § (1) bekezdésének alkalmazásakor az [Alaptörvény P\) cikk \(1\) bekezdéséből](#) és [XXI. cikk \(1\) bekezdéséből](#) fakadó alkotmányos követelmény, hogy a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági hatáskör címzettje döntéshozatala során a környezetvédelmi, illetve természetvédelmi szempontokat ne rendelje egyéb szempontok alá.
- ¹⁰⁶A 39. § a [2005: CXXXI. törvény 41. §-ával](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹⁰⁷A 39. § (1) bekezdés nyitó szövegrésze a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) és \(4\) bekezdése](#), a [2015: VI. törvény 9. § \(3\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁰⁸A 39. § (1) bekezdésének f) pontja a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁰⁹A 39. § (1) bekezdés i) pontját a [2013: CCL. törvény 26. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹¹⁰A 39. § (2) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte, újonnan a [2013: CCL. törvény 26. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹¹¹A 40. § (1) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 42. §-ával](#) megállapított, első mondata a 2006: CIX. törvény 145. § (5) bekezdésének i) pontja szerint módosított szöveg.
- ¹¹²A 41. § (1) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 43. §-ával](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹¹³A 41. § (2) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 43. §-ával](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹¹⁴A 41/A. §-t és az azt megelőző alcímet a [2004: LXXVI. törvény 17. §-a](#) iktatta a szövegbe.
- ¹¹⁵A 41/A. § (1) bekezdése a [2005: CXXVII. törvény 8. §-ával](#) megállapított, valamint a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹¹⁶Lásd a [275/2004. \(X. 8.\) Korm. rendeletet](#), a [45/2006. \(XII. 8.\) KvVM rendeletet](#), a [269/2007. \(X. 18.\) Korm. rendeletet](#).
- ¹¹⁷A 41/A. § (2) bekezdésének második mondata a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹¹⁸A 41/A. § (3) bekezdését a [2023. évi XLIV. törvény 4. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹¹⁹A 42. § (3) bekezdésének felvezető szövege a [2004: LXXVI. törvény 18. §-ának \(1\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹²⁰A 42. § (3) bekezdésének b) pontja a [2004: LXXVI. törvény 18. §-ának \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹²¹A 42. § (3) bekezdésének e) pontja a [2004: LXXVI. törvény 18. §-ának \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹²²A 42. § (4) bekezdése a [2004: LXXVI. törvény 18. §-ának \(3\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a [2005: CXXXI. törvény 88. § \(1\) bekezdésének b\) pontja](#), a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹²³A 42. § (5) bekezdése a [2009: LVI. törvény 132. §-a](#) szerint módosított szöveg, e módosító törvény 428. §-a alapján a 2009. október 1-jét követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.
- ¹²⁴A 42. § (6) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹²⁵A 42. § (7) bekezdése a [2004: LXXVI. törvény 19. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹²⁶A 42. § (8) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹²⁷A 43. § (2) bekezdésének felvezető szövege a [2004: LXXVI. törvény 20. §-ának \(1\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a 2006 CIX. törvény 145. § (5) bekezdésének i) pontja szerint módosított szöveg.

- ¹²⁸A 43. § (2) bekezdésének c) pontja a [2004: LXXVI. törvény 20. §-ának \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹²⁹A 43. § (4) bekezdése a [2004: LXXVI. törvény 20. §-ának \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹³⁰A 43. § (5)–(6) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹³¹A 43. § (5)–(6) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹³²A 44. § a [2005: CXXXI. törvény 44. §-ával](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹³³A 44. § (1) bekezdése a [2019: CX. törvény 22. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított, a [2023. évi XLIV. törvény 7. §-a](#) szerint módosított szöveg.
- ¹³⁴A 44. § (3) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdés i\) pontja](#) és [146. § d\) pontja](#), a [2017: L. törvény 98. § d\) pontja](#), a [2020: CLXVIII. törvény 31. § a\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹³⁵A 44. § (4) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹³⁶Lásd a [340/2004. \(XII. 22.\) Korm. rendeletet](#), a [24/2008. \(X. 8.\) KvVM rendeletet](#).
- ¹³⁷A 44. § (5) bekezdésének első mondata a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹³⁸Lásd a [12/2005. \(VI. 17.\) KvVM rendeletet](#).
- ¹³⁹A 44. § (6) bekezdése a [2008: XCI. törvény 21. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁴⁰Lásd a [348/2006. \(XII. 23.\) Korm. rendeletet](#).
- ¹⁴¹A 45. § (3) bekezdésének első mondata a [2005: XCI. törvény 28. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁴²A 46. § (2) bekezdése a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴³A 47. § (1) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴⁴Lásd a [67/1998. \(IV. 3.\) Korm. rendeletet](#), a [340/2004. \(XII. 22.\) Korm. rendeletet](#).
- ¹⁴⁵A 48. § (2) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴⁶A 48. § (3) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴⁷A 48. § (4) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴⁸A 48. § (5) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴⁹A 48. § (6) bekezdésének első mondata a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) és [170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵⁰A 48. § (7) bekezdése a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵¹A 49. § (1) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵²A 49. § (2) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#), a [2017: L. törvény 99. § a\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵³Lásd a [13/1998. \(V. 6.\) KTM rendeletet](#).
- ¹⁵⁴Az 50. § (1) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 45. §-ával](#) megállapított, első mondata a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵⁵Az 50. § (5) bekezdését a [2011: LXX. törvény 1. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹⁵⁶Az 50. § (6) bekezdését a [2011: LXX. törvény 1. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2017: L. törvény 98. § e\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵⁷Az 51. § a [2005: CXXXI. törvény 46. §-ával](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹⁵⁸Az 51. § (1) bekezdése a [2019: CX. törvény 22. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹⁵⁹Az 51. § (2) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁶⁰Az 51. § (3) bekezdését a [2019: CX. törvény 22. § \(6\) bekezdés b\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁶¹Az 51. § (4) bekezdése a [2019: CX. törvény 22. § \(3\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹⁶²Az 51. § (5) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁶³Az 51. § (6) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁶⁴Az 51. § (7) bekezdését a [2009: LVI. törvény 133. §-a](#) hatályon kívül helyezte, e módosító törvény 428. §-a alapján a 2009. október 1-jét követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.
- ¹⁶⁵Az 52. § (1) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁶⁶Lásd a [21/2007. \(VI. 20.\) KvVM rendeletet](#).
- ¹⁶⁷Az 52. § (4) bekezdése az [1997: CXL. törvény 108. §-ával](#) megállapított, valamint a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁶⁸Az 52. § (5) bekezdése az [1997: CXL. törvény 108. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁶⁹Az 53. § (3) bekezdésének a) pontja a [2004: LXXVI. törvény 22. §-ának \(1\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a [2005: CXXXI. törvény 88. § \(1\) bekezdésének d\) pontja](#) szerint módosított szöveg. Alkalmazására lásd ez utóbbi módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹⁷⁰Az 53. § (3) bekezdésének b) pontja a [2004: LXXVI. törvény 22. §-ának \(1\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a [2005: CXXXI. törvény 88. § \(1\) bekezdésének d\) pontja](#) szerint módosított szöveg. Alkalmazására lásd ez utóbbi módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹⁷¹Az 53. § (5) bekezdése a [2003: LI. törvény 1. § \(6\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a [2004: LXXVI. törvény 22. §-ának \(2\) bekezdése](#), a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#), a [2010: CXXX. törvény 44. § \(38\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁷²Lásd a [2/2002. \(I. 23.\) KöM–FVM együttes rendeletet](#).
- ¹⁷³Az 53. § (6) bekezdését a [2004: LXXVI. törvény 22. §-ának \(3\) bekezdése](#) iktatta be, második mondata a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁷⁴Az 54. § (1) bekezdése a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁷⁵Az 54. § (2) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁷⁶Az 54. § (4) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁷⁷Az 56. § j) pontját a [2008: XCI. törvény 22. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁷⁸Az 57. § a [2005: CXXXI. törvény 47. §-ával](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ¹⁷⁹Az 57. § (1) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸⁰Az 57. § (2) bekezdését a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁸¹Az 58. §-t a [2006: CIX. törvény 146. §-ának d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte, újonnan a [2016: CXXXVII. törvény 3. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁸²Az 59. § (1) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) és [146. §-ának d\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸³Az 59. § (2) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 49. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

- ¹⁸⁴Az 59. § (4) bekezdése a [2005: CXXXI. törvény 49. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított, valamint a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸⁵Lásd a [4/2000. \(I. 21.\) Korm. rendeletet](#), a [9/2000. \(V. 19.\) KöM rendeletet](#), a [340/2004. \(XII. 22.\) Korm. rendeletet](#), a [276/2005. \(XII. 20.\) Korm. rendeletet](#).
- ¹⁸⁶A 60. § (1) bekezdése a [2017: CXCVII. törvény 70. §-a](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸⁷A 60. § (3) bekezdése a [2011: CLXIII. törvény 52. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁸⁸A 61. § (1) bekezdése a [2022: XXII. törvény 56. § 1. és 2. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸⁹A 61. § (2) bekezdés nyitó szövegrésze a [2022: XXII. törvény 56. § 1. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁹⁰A 61. § (3) bekezdése a [2022: XXII. törvény 56. § 1. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁹¹A 63. § (1) bekezdése a [2012: CXX. törvény 30. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁹²A 63. § (3) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁹³Lásd a [340/2004. \(XII. 22.\) Korm. rendeletet](#), a [276/2005. \(XII. 20.\) Korm. rendeletet](#).
- ¹⁹⁴A 64. § előtti cím a [2004: XXIX. törvény 148. § \(1\) bekezdésének h\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁹⁵A 63/A. §-t a [2018: CXI. törvény 4. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁹⁶A 65. § (1) bekezdés nyitó szövegrésze a [2011: CLXXV. törvény 110. §-a](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁹⁷A 66. § (3) bekezdése a [2009: CXLIX. törvény 53. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹⁹⁸A 66. § (4) bekezdését a [2009: CXLIX. törvény 53. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹⁹⁹A 66. § (4) bekezdés b) pontja a [2010: CLII. törvény 2. § \(27\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg. E módosító törvény 6. §-a alapján a 2011. január 1-jét követően indult ügyekben és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.
- ²⁰⁰A 66. § (5) bekezdését a [2009: CXLIX. törvény 53. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁰¹A 66. § (6) bekezdését a [2009: CXLIX. törvény 53. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁰²A 66. § (6) bekezdés b) pontja a [2017: L. törvény 98. § f\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁰³A 66. § (7) bekezdését a [2009: CXLIX. törvény 53. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2012: XXXI. törvény 37. § 8. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁰⁴A 66. § (8) bekezdését a [2009: CXLIX. törvény 53. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁰⁵A 67. § (3) bekezdése a [2006: CIX. törvény 170. § \(2\) bekezdésének m\) pontja](#), a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁰⁶Lásd a [13/1997. \(V. 28.\) KTM rendeletet](#).
- ²⁰⁷A 67. § (4) bekezdését a [2017: CLXXXVI. törvény 18. §-a](#) iktatta be.
- ²⁰⁸A 68. § (5) bekezdésének második mondatát a [2004: XXXVI. törvény 6. § \(2\) bekezdésének c\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ²⁰⁹A 68. § új (7) bekezdését a [2008: XCI. törvény 23. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be, egyidejűleg az eredeti (7) bekezdés számozását (8) bekezdésre változtatva.
- ²¹⁰A 68. § eredeti (7) bekezdésének számozását a [2008: XCI. törvény 23. § \(1\) bekezdése](#) (8) bekezdésre változtatta.
- ²¹¹A 68. § (9) bekezdését a [2008: XCI. törvény 23. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²¹²A 68/A. §-t a [2013: CCXII. törvény 132. §-a](#) iktatta be.
- ²¹³A 69. § (2) bekezdése az [1998: XC. törvény 103. §-ának \(4\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²¹⁴A 69. § (3) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²¹⁵Lásd a [13/2001. \(V. 9.\) KöM rendeletet](#).
- ²¹⁶A 71. § (3) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²¹⁷Lásd a [276/2004. \(X. 8.\) Korm. rendeletet](#).
- ²¹⁸A 71. § (4) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²¹⁹A 72. § a [2004: LXXVI. törvény 24. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²²⁰A 72. § (2) bekezdésének a) pontja a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²²¹A 72. § új (5) bekezdését a [2005: LXXXIII. törvény 291. §-a](#) iktatta be, egyidejűleg az eredeti (5) bekezdés számozását (6) bekezdésre változtatva. Az 72. § (5) bekezdése a [2009: LVI. törvény 131. §-ával](#) megállapított, a [2019: CX. törvény 22. § \(6\) bekezdés c\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²²²A 72. § eredeti (5) bekezdésének számozását (6) bekezdésre változtatta a [2005: LXXXIII. törvény 291. §-a](#), szövege a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²²³Lásd a [276/2004. \(X. 8.\) Korm. rendeletet](#).
- ²²⁴A 72/A. §-t a [2004: LXXVI. törvény 25. §-a](#) iktatta a szövegbe.
- ²²⁵A 72/A. § (2) bekezdése a [2007: CVI. törvény 56. § \(1\) bekezdésének j\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²²⁶A 73. §-t megelőző alcím a [2005: CXXXI. törvény 50. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ²²⁷A 73. § a [2005: CXXXI. törvény 50. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ²²⁸A 73. § (2) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²²⁹A 74. § a [2005: CXXXI. törvény 51. §-ával](#) megállapított szöveg. Alkalmazására lásd e módosító törvény 87. § (1) bekezdését.
- ²³⁰A 74. § (1) bekezdésének második mondata a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²³¹A 74. § (2) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²³²A 74. § (3) bekezdése a [2018: CXXXVII. törvény 1. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²³³A 74. § (4) bekezdése a [2018: CXXXVII. törvény 1. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²³⁴A 75. §-t a [2009: LVI. törvény 133. §-a](#) hatályon kívül helyezte, újonnan a [2011: LXX. törvény 2. §-a](#) iktatta be. Alkalmazására lásd ez utóbbi módosító törvény 4. § (3) bekezdését.
- ²³⁵A 75/A. §-t a [2017: L. törvény 97. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²³⁶A 76. § a [2015: CLXXXVI. törvény 37. §-ával](#) megállapított szöveg. E módosító törvény 205. §-a alapján a 2016. január 1-jét követően indult eljárásokban kell alkalmazni.
- ²³⁷A 76. § (1) bekezdése a [2017: L. törvény 98. § g\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²³⁸A 76. § (2) bekezdése a [2020: LI. törvény 8. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²³⁹A 76. § (2a) bekezdését a [2020: LI. törvény 9. §-a](#) iktatta be.
- ²⁴⁰A 76/A. §-t a [2017: L. törvény 97. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁴¹A 76/A. § (3) bekezdését a [2020: CLXIV. törvény 11. §-a](#) iktatta be.
- ²⁴²A 76/B. §-t a [2017: CLIX. törvény 57. §-a](#) iktatta be.

- ²⁴³A 77. § a [2007: XXIX. törvény 14. §-ával](#) megállapított szöveg, alkalmazására lásd e módosító törvény 23. § (2) bekezdését.
- ²⁴⁴A 77/A. §-t a [2016: CXXXVII. törvény 4. §-a](#) iktatta be.
- ²⁴⁵A 77. § (3) bekezdése a [2017: CLIX. törvény 58. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²⁴⁶A 78. § (1) bekezdése a [2005: LXXXIII. törvény 293. §-ával](#) megállapított, a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdés i\) pontja](#) és [146. § d\) pontja](#), a [2009: LVI. törvény 133. §-a](#), a [2017: L. törvény 98. § h\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁴⁷A 78. § új (2) bekezdését a [2005: LXXXIII. törvény 294. §-a](#) iktatta be, egyidejűleg az eredeti (2) bekezdés számozását (4) bekezdésre változtatva. A 78. § (2) bekezdése a [2009: LVI. törvény 133. §-a](#), a [2017: L. törvény 98. § h\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁴⁸A 78. § új (3) bekezdését a [2005: LXXXIII. törvény 294. §-a](#) iktatta be, egyidejűleg az eredeti (3) bekezdés számozását (5) bekezdésre változtatva. A 78. § (3) bekezdése a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdés i\) pontja](#), a [2009: LVI. törvény 133. §-a](#), a [2017: L. törvény 98. § h\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁴⁹A 78. § eredeti (2) bekezdésének számozását (4) bekezdésre változtatta a [2005: LXXXIII. törvény 294. §-a](#). A 78. § (4) bekezdése a [2017: CLXXIX. törvény 8. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²⁵⁰A 78. § (4a) bekezdését a [2017: CLXXIX. törvény 8. §-a](#) iktatta be, szövege a [2020: CLXVIII. törvény 30. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ²⁵¹A 88. § (4b) bekezdését a [2017: CLXXIX. törvény 8. §-a](#) iktatta be.
- ²⁵²A 88. § (4c) bekezdését a [2017: CLXXIX. törvény 8. §-a](#) iktatta be, szövege a [2020: CLXVIII. törvény 31. § b\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁵³A 78. § eredeti (3) bekezdésének számozását (5) bekezdésre változtatta a [2005: LXXXIII. törvény 294. §-a](#), szövege a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁵⁴Lásd a [19/1997. \(VII. 4.\) KTM rendeletet](#).
- ²⁵⁵A 78. § (6) bekezdését a [2016: CXXXVII. törvény 5. §-a](#) iktatta be, szövege a [2017: L. törvény 98. § j\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁵⁶A 78/A. §-t a [2007: XXIX. törvény 15. §-a](#) iktatta be, szövege a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁵⁷A 78/B. §-t a [2009: CXLIX. törvény 53. § \(3\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁵⁸A 78/B. § (2) bekezdés a) pontja a [2012: CCXXIII. törvény 266. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²⁵⁹A 78/B. § (3) bekezdés b) pontja a [2017: L. törvény 98. § f\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁶⁰A 78/B. § (3a) bekezdését a [2020: LI. törvény 10. §-a](#) iktatta be.
- ²⁶¹A 78/B. § (6) bekezdése a [2012: XXXI. törvény 37. § 8. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁶²A 78/B. § (7) bekezdés a) pontja a [2017: L. törvény 98. § d\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁶³A 78/B. § (7) bekezdés b) pontja a [2017: L. törvény 98. § d\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁶⁴A 79. § (2) bekezdés c) pontja a [2016: CXXXVII. törvény 15. § b\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁶⁵A 79. § (2) bekezdés d) pontját a [2016: CXXXVII. törvény 6. §-a](#) iktatta be.
- ²⁶⁶A 79/A. §-t a [2016: CXXXVII. törvény 7. §-a](#) iktatta be.
- ²⁶⁷A 80. § (1) bekezdés b) pontja a [2022. évi XLVIII. törvény 8. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²⁶⁸A 80. § (1) bekezdés e) pontja a [2020: CLXVIII. törvény 30. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ²⁶⁹A 80. § (1a) bekezdését a [2019: CX. törvény 22. § \(4\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁷⁰A 80. § (2) bekezdése a [2011: CLXVI. törvény 6. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ²⁷¹A 80. § (4) bekezdésének a) pontját a [2000: CXXXIII. törvény 110. § \(1\) bekezdésének e\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ²⁷²A 80. § (4) bekezdésének b) pontja a [2000: CXXXIII. törvény 97. §-ával](#) megállapított, valamint a [2006: CIX. törvény 145. § \(5\) bekezdésének i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁷³A 80. § (5) bekezdése a [2012: II. törvény 254. § \(1\) bekezdés i\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁷⁴A 80. § (5a) bekezdését a [2020: CLXVIII. törvény 30. § \(3\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁷⁵A 80. § (5a) bekezdés c) pontja a [2022. évi XLVIII. törvény 9. §-a](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁷⁶A 80. § (5b) bekezdését a [2020: CLXVIII. törvény 30. § \(3\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁷⁷A 80. § (6) bekezdése a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ²⁷⁸Lásd a [33/1997. \(II. 28.\) Korm. rendeletet](#), a [292/2008. \(XII. 10.\) Korm. rendeletet](#).
- ²⁷⁹A 80/A. §-t megelőző alcímet a [2016: CXXXVII. törvény 8. §-a](#) iktatta be.
- ²⁸⁰A 80/A. §-t a [2016: CXXXVII. törvény 8. §-a](#) iktatta be.
- ²⁸¹A 80/A. § (5) bekezdését a [2020: CLXVIII. törvény 30. § \(4\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁸²A 80/A. § (6) bekezdését a [2020: CLXVIII. törvény 30. § \(4\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁸³A 80/A. § (7) bekezdését a [2020: CLXVIII. törvény 30. § \(4\) bekezdése](#) iktatta be.
- ²⁸⁴A 81. § (1) bekezdése a [2013: CCLII. törvény 48. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²⁸⁵A 81. § (4) bekezdése a [2016: CXXXVII. törvény 9. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²⁸⁶A 81/A. §-t a [2007: CXXIII. törvény 42. § \(2\) bekezdésének h\) pontja](#) iktatta be. E módosító törvény 41. § (1) bekezdése alapján a rendelkezést – ide értve az általános forgalmi adó fizetésére vonatkozó kötelezettséget is – a 2008. január 1. napját követően indult kisajátítási eljárásokra kell alkalmazni. Lásd még e módosító törvény 41. § (1) bekezdését.
- ²⁸⁷Lásd a [2007: CXXIII. törvényt](#).
- ²⁸⁸A 82. § (1) bekezdésének második mondatát a [2007: LXXXII. törvény 2. §-ának 252. pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ²⁸⁹A 82. § (2) bekezdését a [2007: LXXXII. törvény 2. §-ának 252. pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ²⁹⁰A 82. § (3) bekezdését a [2008: XCI. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) hatályon kívül helyezte.
- ²⁹¹A 82. § (4)–(7) bekezdését a [2007: LXXXII. törvény 3. § \(5\) bekezdésének 2. pontja](#) hatályon kívül helyezte – e módosító törvény 5. § (5) bekezdése alapján – 2008. január 2. napjával.
- ²⁹²A 82. § (4)–(7) bekezdését a [2007: LXXXII. törvény 3. § \(5\) bekezdésének 2. pontja](#) hatályon kívül helyezte – e módosító törvény 5. § (5) bekezdése alapján – 2008. január 2. napjával.
- ²⁹³A 82. § (4)–(7) bekezdését a [2007: LXXXII. törvény 3. § \(5\) bekezdésének 2. pontja](#) hatályon kívül helyezte – e módosító törvény 5. § (5) bekezdése alapján – 2008. január 2. napjával.
- ²⁹⁴A 82. § (4)–(7) bekezdését a [2007: LXXXII. törvény 3. § \(5\) bekezdésének 2. pontja](#) hatályon kívül helyezte – e módosító törvény 5. § (5) bekezdése alapján – 2008. január 2. napjával.
- ²⁹⁵A 82. § (8) bekezdését a [2007: LXXXII. törvény 2. §-ának 252. pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ²⁹⁶A 83. §-t a [2013: XXVI. törvény 4. § \(2\) bekezdése](#) hatályon kívül helyezte, újonnan a [2017: CLIX. törvény 59. §-a](#) iktatta be.

²⁹⁷A hatálybalépés időpontja 2018. január 1.

²⁹⁸A 84. §-t a [2007: LXXXII. törvény 2. §-ának 252. pontja](#) hatályon kívül helyezte.

²⁹⁹A 85. § a [2008: XCI. törvény 24. §-ával](#) megállapított szöveg.

³⁰⁰A 85. § (1) bekezdés 1. pontja a [2018: CXI. törvény 5. §-ával](#) megállapított szöveg.

³⁰¹Lásd a [292/2008. \(XII. 10.\) Korm. rendeletet](#).

³⁰²Lásd a [269/2008. \(X. 18.\) Korm. rendeletet](#), a [146/2012. \(XII. 27.\) VM rendeletet](#).

³⁰³Lásd a [275/2004. \(X. 8.\) Korm. rendeletet](#), a [348/2006. \(XII. 23.\) Korm. rendeletet](#).

³⁰⁴Lásd a [67/1998. \(IV. 3.\) Korm. rendeletet](#).

³⁰⁵Lásd a [4/2000. \(I. 21.\) Korm. rendeletet](#).

³⁰⁶Lásd a [276/2004. \(X. 8.\) Korm. rendeletet](#).

³⁰⁷Lásd a [276/2004. \(X. 8.\) Korm. rendeletet](#).

³⁰⁸Lásd a [90/2007. \(IV. 26.\) Korm. rendeletet](#), a [91/2007. \(IV. 26.\) Korm. rendeletet](#).

³⁰⁹A 85. § (1) bekezdés 11. pontja a [2011: CLXVI. törvény 6. §\(2\) bekezdésével](#) megállapított, a [2017: L. törvény 99. § b\) pontja](#), a [2020: CLXVIII. törvény 31. § c\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

³¹⁰Lásd a [347/2006. \(XII. 23.\) Korm. rendeletet](#), a [71/2015. \(III. 30.\) Korm. rendeletet](#).

³¹¹A 85. § (1) bekezdés 13. pontját a [2015: VI. törvény 9. §\(2\) bekezdése](#) iktatta be.

³¹²Lásd a [408/2016. \(XII. 13.\) Korm. rendeletet](#).

³¹³A 85. § (1) bekezdés 14. pontját a [2016: CXXXVII. törvény 10. §-a](#) iktatta be, szövege a [2017: L. törvény 98. § k\) pontja](#) és [99. § c\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

³¹⁴Lásd a [408/2016. \(XII. 13.\) Korm. rendeletet](#).

³¹⁵A 85. § (1) bekezdés 15. pontját a [2016: CXXXVII. törvény 10. §-a](#) iktatta be, szövege a [2017: L. törvény 99. § d\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

³¹⁶Lásd a [408/2016. \(XII. 13.\) Korm. rendeletet](#).

³¹⁷A 85. § (1) bekezdés 16. pontját a [2017: L. törvény 97. §\(3\) bekezdése](#) iktatta be.

³¹⁸A 85. § (1) bekezdés 17. pontját a [2017: L. törvény 97. §\(3\) bekezdése](#) iktatta be.

³¹⁹Lásd a [392/2017. \(XII. 13.\) Korm. rendeletet](#).

³²⁰A 85. § (2) bekezdés 3. pontja a [2012: CXCI. törvény 3. §-a](#) szerint módosított szöveg.

³²¹Lásd a [23/1997. \(VIII. 1.\) KTM rendeletet](#), a [24/1997. \(VIII. 1.\) KTM rendeletet](#), a [25/1997. \(VIII. 1.\) KTM rendeletet](#), a [34/1997. \(XI. 20.\) KTM rendeletet](#), a [27/1998. \(VII. 10.\) KTM rendeletet](#), a [11/1999. \(X. 29.\) KöM rendeletet](#), a [21/2000. \(VIII. 31.\) KöM rendeletet](#), a [4/2002. \(II. 29.\) KöM rendeletet](#), a [44/2006. \(XI. 17.\) KvVM rendeletet](#), a [11/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [12/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [29/2007. \(X. 6.\) KvVM rendeletet](#), a [4/2009. \(IV. 10.\) KvVM rendeletet](#), a [15/2009. \(IX. 17.\) KvVM rendeletet](#), a [18/2009. \(XI. 20.\) KvVM rendeletet](#), a [71/2011. \(VII. 27.\) VM rendeletet](#), a [125/2011. \(XII. 21.\) VM rendeletet](#), a [129/2011. \(XII. 21.\) VM rendeletet](#), a [131/2011. \(XII. 21.\) VM rendeletet](#), a [6/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [7/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [8/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [9/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [10/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [12/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [13/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [14/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [15/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [16/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [89/2012. \(VIII. 28.\) VM rendeletet](#), a [125/2013. \(XII. 17.\) VM rendeletet](#), a [5/2014. \(IX. 1.\) FM rendeletet](#), a [6/2014. \(IX. 1.\) FM rendeletet](#), a [17/2014. \(X. 27.\) FM rendeletet](#), a [55/2015. \(IX. 18.\) FM rendeletet](#), a [55/2016. \(VIII. 16.\) FM rendeletet](#), a [7/2017. \(II. 28.\) FM rendeletet](#), a [36/2018. \(XII. 10.\) AM rendeletet](#), a [7/2020. \(III. 25.\) AM rendeletet](#), a [40/2020. \(VIII. 7.\) AM rendeletet](#), a [24/2023. \(VI. 5.\) AM rendeletet](#).

³²²Lásd a [71/2011. \(VII. 27.\) VM rendeletet](#), a [6/2014. \(IX. 1.\) FM rendeletet](#), a [7/2017. \(II. 28.\) FM rendeletet](#), a [36/2018. \(XII. 10.\) AM rendeletet](#), a [45/2020. \(IX. 21.\) AM rendeletet](#).

³²³Lásd a [22/1997. \(VIII. 1.\) KTM rendeletet](#), a [23/1997. \(VIII. 1.\) KTM rendeletet](#), a [25/1997. \(VIII. 1.\) KTM rendeletet](#), a [26/1997. \(VIII. 1.\) KTM rendeletet](#), a [27/1997. \(VIII. 1.\) KTM rendeletet](#), a [31/1997. \(IX. 23.\) KTM rendeletet](#), a [34/1997. \(XI. 20.\) KTM rendeletet](#), a [4/1998. \(II. 20.\) KTM rendeletet](#), a [7/1998. \(III. 18.\) KTM rendeletet](#), a [11/1998. \(V. 6.\) KTM rendeletet](#), a [23/1998. \(VII. 10.\) KTM rendeletet](#), a [24/1998. \(VII. 10.\) KTM rendeletet](#), a [25/1998. \(VII. 10.\) KTM rendeletet](#), a [26/1998. \(VII. 10.\) KTM rendeletet](#), a [27/1998. \(VII. 10.\) KTM rendeletet](#), a [1/1999. \(I. 18.\) KöM rendeletet](#), a [4/1999. \(V. 5.\) KöM rendeletet](#), a [11/1999. \(X. 29.\) KöM rendeletet](#), a [11/2000. \(VI. 20.\) KöM rendeletet](#), a [12/2000. \(VI. 20.\) KöM rendeletet](#), a [19/2000. \(VII. 24.\) KöM rendeletet](#), a [13/2001. \(V. 9.\) KöM rendeletet](#), a [18/2001. \(VIII. 27.\) KöM rendeletet](#), a [4/2002. \(II. 27.\) KöM rendeletet](#).

³²⁴Lásd a [14/2003. \(X. 21.\) KvVM rendeletet](#), a [13/2004. \(VII. 21.\) KvVM rendeletet](#), a [8/2005. \(III. 23.\) KvVM rendeletet](#), a [16/2005. \(VII. 14.\) KvVM rendeletet](#), a [8/2006. \(II. 8.\) KvVM rendeletet](#), a [14/2006. \(III. 21.\) KvVM rendeletet](#), a [15/2006. \(III. 21.\) KvVM rendeletet](#), a [23/2006. \(IV. 20.\) KvVM rendeletet](#), a [25/2006. \(V. 22.\) KvVM rendeletet](#), a [9/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [10/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [11/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [12/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [19/2007. \(VI. 1.\) KvVM rendeletet](#), a [26/2007. \(VIII. 9.\) KvVM rendeletet](#), a [29/2007. \(X. 6.\) KvVM rendeletet](#), a [31/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [32/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [33/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [34/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [35/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [36/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [37/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [38/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [39/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [40/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#).

³²⁵Lásd a [41/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [42/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [43/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [44/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [45/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [46/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [47/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [48/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [49/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [50/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [51/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [52/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [53/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [55/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [56/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [57/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [58/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [59/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [60/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [46/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [62/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [64/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [65/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [66/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [68/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [69/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [70/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [71/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [72/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [73/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#).

³²⁶Lásd a [74/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [75/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [76/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [77/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [78/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [79/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [80/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [81/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [82/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [83/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [84/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [85/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [86/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [87/2007. \(X. 18.\) KvVM rendeletet](#), a [98/2007. \(XII. 23.\) KvVM rendeletet](#), a [103/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [104/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [105/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [106/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [107/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [108/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [109/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [110/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [111/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [112/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [113/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [114/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [115/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [116/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a

[117/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [118/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [119/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [120/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [121/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [122/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [123/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [124/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [125/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [126/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [127/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [128/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [129/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [130/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [131/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [132/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [133/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [134/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [135/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [136/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [137/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [138/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [139/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [140/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#).

³²⁷Lásd a [141/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [142/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [143/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [144/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [145/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [146/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [147/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [148/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [149/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [150/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [151/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [152/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [153/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [154/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [155/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [156/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [157/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [158/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [159/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [160/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [161/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [162/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [163/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [164/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), a [165/2007. \(XII. 27.\) KvVM rendeletet](#), az [5/2008. \(II. 19.\) KvVM rendeletet](#), a [9/2008. \(IV. 10.\) KvVM rendeletet](#), a [10/2008. \(IV. 28.\) KvVM rendeletet](#), a [19/2008. \(VIII. 22.\) KvVM rendeletet](#), a [26/2008. \(X. 22.\) KvVM rendeletet](#).

³²⁸Lásd a [13/2001. \(V. 9.\) KöM rendeletet](#), a [45/2006. \(XII. 8.\) KvVM rendeletet](#).

³²⁹A 85. § (2) bekezdés 8. pontja a [2013: CCL. törvény 27. §-ával](#) megállapított szöveg.

³³⁰Lásd a [134/2013. \(XII. 29.\) VM rendeletet](#).

³³¹Lásd a [7/2007. \(III. 22.\) KvVM rendeletet](#).

³³²Lásd az [1/2000. \(III. 24.\) KöM rendeletet](#), a [2/2000. \(III. 24.\) KöM rendeletet](#), a [3/2000. \(III. 24.\) KöM rendeletet](#), a [4/2000. \(III. 24.\) KöM rendeletet](#), a [13/2000. \(VI. 26.\) KöM rendeletet](#), a [14/2000. \(VI. 26.\) KöM rendeletet](#), a [15/2000. \(VI. 26.\) KöM rendeletet](#), a [16/2000. \(VI. 26.\) KöM rendeletet](#), a [17/2000. \(VI. 26.\) KöM rendeletet](#), a [10/2005. \(V. 13.\) KvVM rendeletet](#), a [11/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [12/2007. \(III. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [29/2007. \(X. 6.\) KvVM rendeletet](#), a [19/2008. \(VIII. 22.\) KvVM rendeletet](#), a [4/2009. \(IV. 10.\) KvVM rendeletet](#).

³³³Lásd a [7/2017. \(II. 28.\) FM rendeletet](#), a [36/2018. \(XII. 10.\) AM rendeletet](#), a [45/2020. \(IX. 21.\) AM rendeletet](#).

³³⁴Lásd a [4/2009. \(IV. 10.\) KvVM rendeletet](#), a [8/2009. \(VI. 9.\) KvVM rendeletet](#), a [9/2009. \(VI. 9.\) KvVM rendeletet](#), a [12/2009. \(VIII. 13.\) KvVM rendeletet](#), a [13/2009. \(VIII. 19.\) KvVM rendeletet](#), a [15/2009. \(IX. 17.\) KvVM rendeletet](#), a [18/2009. \(XI. 20.\) KvVM rendeletet](#), a [2/2010. \(I. 14.\) KvVM rendeletet](#), az [5/2010. \(III. 23.\) KvVM rendeletet](#), a [6/2010. \(III. 31.\) KvVM rendeletet](#), a [71/2011. \(VII. 27.\) VM rendeletet](#), a [125/2011. \(XII. 21.\) VM rendeletet](#), a [127/2011. \(XII. 21.\) VM rendeletet](#), a [128/2011. \(XII. 21.\) VM rendeletet](#), a [129/2011. \(XII. 21.\) VM rendeletet](#), a [130/2011. \(XII. 21.\) VM rendeletet](#), a [131/2011. \(XII. 21.\) VM rendeletet](#), a [6/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [7/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [8/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [9/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [10/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [12/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [13/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [14/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [15/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [16/2012. \(II. 21.\) VM rendeletet](#), a [89/2012. \(VIII. 28.\) VM rendeletet](#), a [146/2012. \(XII. 27.\) VM rendeletet](#), a [9/2013. \(II. 20.\) VM rendeletet](#), a [125/2013. \(XII. 17.\) VM rendeletet](#), az [5/2014. \(IX. 1.\) FM rendeletet](#), a [6/2014. \(IX. 1.\) FM rendeletet](#), a [17/2014. \(X. 27.\) FM rendeletet](#), az [55/2015. \(IX. 18.\) FM rendeletet](#), az [55/2016. \(VIII. 16.\) FM rendeletet](#), a [7/2017. \(II. 28.\) FM rendeletet](#), a [36/2018. \(XII. 10.\) AM rendeletet](#), a [7/2020. \(III. 25.\) AM rendeletet](#), a [40/2020. \(VIII. 7.\) AM rendeletet](#), a [24/2023. \(VI. 5.\) AM rendeletet](#).

³³⁵Lásd a [3/2008. \(II. 5.\) KvVM rendeletet](#), a [11/2008. \(IV. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [12/2008. \(IV. 30.\) KvVM rendeletet](#), a [13/2008. \(V. 20.\) KvVM rendeletet](#), a [14/2008. \(VI. 3.\) KvVM rendeletet](#), a [15/2008. \(VI. 3.\) KvVM rendeletet](#), a [16/2008. \(VI. 3.\) KvVM rendeletet](#), a [17/2008. \(VI. 3.\) KvVM rendeletet](#), a [20/2008. \(VIII. 22.\) KvVM rendeletet](#).

³³⁶Lásd a [14/2010. \(V. 11.\) KvVM rendeletet](#), a [6/2014. \(IX. 1.\) FM rendeletet](#).

³³⁷Lásd a [19/2006. \(III. 31.\) KvVM rendeletet](#), a [24/2008. \(X. 8.\) KvVM rendeletet](#).

³³⁸Lásd a [12/2005. \(VI. 17.\) KvVM rendeletet](#).

³³⁹Lásd a [63/2015. \(X. 16.\) FM rendeletet](#).

³⁴⁰Lásd a [90/2007. \(XI. 20.\) KvVM rendeletet](#), a [23/2017. \(V. 5.\) FM rendeletet](#), a [42/2018. \(XII. 19.\) AM rendeletet](#).

³⁴¹A 85. § (2) bekezdés 20. pontja a [2016: CXXXVII. törvény 11. §-ával](#) megállapított szöveg.

³⁴²Lásd a [16/2009. \(X. 8.\) KvVM rendeletet](#).

³⁴³A 85. § (2) bekezdés 21. pontja a [2017: L. törvény 97. § \(4\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

³⁴⁴Lásd a [13/1998. \(V. 6.\) KTM rendeletet](#).

³⁴⁵A 85. § (2) bekezdés 22. pontja a [2013: XXVI. törvény 3. §-ával](#) megállapított szöveg.

³⁴⁶Lásd a [13/1998. \(V. 6.\) KTM rendeletet](#), a [17/2021. \(IV. 9.\) AM rendeletet](#).

³⁴⁷A 85. § (2) bekezdés 23. pontja a [2013: XXVI. törvény 3. §-ával](#) megállapított szöveg.

³⁴⁸Lásd a [17/2021. \(IV. 9.\) AM rendeletet](#).

³⁴⁹A 85. § (2) bekezdés 24. pontja a [2013: XXVI. törvény 3. §-ával](#) megállapított szöveg.

³⁵⁰Lásd a [17/2021. \(IV. 9.\) AM rendeletet](#).

³⁵¹Lásd a [21/2007. \(VI. 20.\) KvVM rendeletet](#).

³⁵²Lásd a [9/2000. \(V. 19.\) KöM rendeletet](#), a [17/2014. \(X. 27.\) FM rendeletet](#).

³⁵³Lásd a [33/1997. \(XI. 20.\) KTM rendeletet](#).

³⁵⁴Lásd a [13/1997. \(V. 28.\) KTM rendeletet](#).

³⁵⁵Lásd a [19/1997. \(VII. 4.\) KTM rendeletet](#).

³⁵⁶A 85. § (2) bekezdés 31. pontját a [2016: CXXXVII. törvény 12. §-a](#) iktatta be.

³⁵⁷A 85. § (2) bekezdés 32. pontját a [2016: CXXXVII. törvény 12. §-a](#) iktatta be.

³⁵⁸A 85. § (2) bekezdés 33. pontját a [2018: CXI. törvény 6. §-a](#) iktatta be.

³⁵⁹Lásd a [6/2020. \(III. 25.\) AM rendeletet](#).

³⁶⁰A 85. § (3) bekezdés nyitó szövegrésze a [2010: CXXX. törvény 44. § \(38\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

³⁶¹Lásd a [2/2002. \(I. 23.\) KöM-FVM együttes rendeletet](#).

³⁶²A 85. § (4) bekezdése a [2010: CXXX. törvény 44. § \(38\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

³⁶³A 85. § (5) bekezdés nyitó szövegrésze a [2010: CXXX. törvény 44. § \(38\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

³⁶⁴A 85. § (5) bekezdés 1. pontját a [2013: CII. törvény 77. § \(1\) bekezdése](#) hatályon kívül helyezte.

³⁶⁵A 85/A. §-t újonnan a [2016: CXXXVII. törvény 13. §-a](#) iktatta be.

³⁶⁶A 86. §-t a [2005: CXXXVII. törvény 10. §-a](#) iktatta be.

³⁶⁷A 86. § c) pontját a [2007: XXIX. törvény 17. §-a](#) iktatta be.

³⁶⁸A 86. § d) pontját a [2021: LV. törvény 1. §-a](#) iktatta be.